

Hallituksen esitysten laatimisohjeet

HELO-työryhmän mietintö

Selvityksiä ja ohjeita 49/2018

Hallituksen esitysten laatimisohteet

HELO-työryhmän mietintö

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-727-4
Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö
Julkaisutuotanto
Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	12.11.2018	
Tekijät	HELO-työryhmä		
Julkaisun nimi	Hallituksen esitysten laatimishojeet HELO-työryhmän mietintö		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu 49/2018		
Diaari/hankenumero	OM 14/41/2015 VN/881/2018	Teema	Selvityksiä ja ohjeita
ISBN PDF	978-952-259-727-4	ISSN PDF	1798-7067
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-727-4		
Sivumäärä	82	Kieli	suomi
Asiasanat	lainvalmistelu, hallituksen esitys		
Tiivistelmä	<p>Hallituksen esitysten laatimishojeet, oikeusministeriö, julkaisu 2004:4, (HELO) uudistetaan.</p> <p>Ohjeissa on mallirakenteet ja malliotsikoinnit kolmenlaiselle hallituksen esitykselle: ensimmäinen hallituksen esitykselle, joka laaditaan yksinomaan kansallisista syistä, toinen esitykselle, jonka valmistelu saa alkunsa tarpeesta panna EU-säädös täytäntöön tai täydentää sitä, ja kolmas valtiosopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevalle hallituksen esitykselle. Näiden kolmen mallirakenteen ohella oppaassa on esimerkki rakenteesta sitä tapausta varten, että hallituksen esityksellä sekä pannaan täytäntöön EU-säädös tai täydennetään sitä että hyväksytään ja saatetaan voimaan valtiosopimus.</p> <p>Lisäksi ohjeissa on neuvot täydentävän hallituksen esityksen laatimiseksi.</p>		
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet	12.11.2018	
Författare	HELO-arbetsgruppen		
Publikationens titel	Anvisningar för utarbetande av regeringspropositioner (HELO) HELO-arbetsgruppens betänkande		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikation 49/2018		
Diarie-/projektnummer	OM 14/41/2015 VN/881/2018	Tema	Utredningar och anvisningar
ISBN PDF	978-952-259-727-4	ISSN PDF	1798-7067
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-727-4		
Sidantal	82	Språk	finska
Nyckelord	lagberedning, regeringens proposition		
<p>Referat</p> <p>Justitieministeriets publikation 2004:4 med anvisningar för utarbetande av regeringspropositioner (HELO) ska förnyas.</p> <p>I publikationen ingår mallar för strukturen och rubrikerna i tre olika typer av regeringspropositioner: en regeringsproposition som bereds endast av nationella orsaker, en regeringsproposition som bereds för att genomföra eller komplettera en EU-rättsakt och en regeringsproposition som gäller godkännande och ikraftsättande av ett fördrag. Dessutom finns det en mall för strukturen då en regeringsproposition bereds både för att genomföra eller komplettera en EU-rättsakt och för att godkänna och sätta i kraft ett fördrag.</p> <p>I publikationen finns också råd för beredning av en kompletterande proposition.</p>			
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

31.10.2018

OM 14/41/2015
VN/881/2018

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 21.9.2016 työryhmän valmistelemaan uudet ohjeet hallituksen esitysten laatimiseksi (HELO). Työryhmän määräaika oli 1.10.2016–31.12.2017. Määräaikaa jatkettiin 30.9.2018 asti.

Työryhmän oli otettava huomioon HELOn uudistamisesta 17.8.2015 laaditusta arviomuistiosta annetut lausunnot (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 58/2015) sekä muun muassa arvioitava, voidaanko hallituksen esitysten rakennetta muuttamalla kannustaa esitysten käsitteilyssä tarvittavan tiedon nykyistä selkeämpään, sujuvampaan ja tiiviimpään esitystapaan, sekä selvitettävä mahdollisuudet kehittyneen informaatiotekniikan käyttöön tällaisessa tiedon esittämisessä.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin ylijohtaja Sami Manninen oikeusministeriöstä sekä muiksi jäseniksi valiokuntaneuvos Matti Marttunen eduskunnasta, osastopäällikkö, esittelijäneuvos Maija Salo oikeuskanslerinvirastosta, hallitusneuvos Arno Liukko valtioneuvoston kansliasta ja lainsäädännön arviointineuvoston asiantuntijana, yksikönpäällikkö, lainsäädäntöneuvos (1.10.2018 alkaen oikeuspäällikkö) Kaija Suvanto ulkoministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Eeva Attila oikeusministeriöstä (1.1.2018 alkaen työ- ja elinkeinoministeriö), lainsäädäntöneuvos Sina Uotila oikeusministeriöstä ja lainsäädäntöjohtaja Pasi Järvinen työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Asiakirja3

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 10
HELSINKI

Postiosoite
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

Työryhmän sihteereinä toimivat lainsäädäntöneuvos Taina Riihinen oikeusministeriöstä sekä 1.10.2016–30.6.2017 suunnittelija Laura Lyytinen oikeusministeriöstä ja 1.7.2017–30.9.2018 erikoissuunnittelija Hanna-Leena Iso-Ketola oikeusministeriöstä.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa ehdotuksensa oikeusministeriölle.

Helsingissä 31.10.2018

Sami Manninen

Matti Marttunen

Maija Salo

Arno Liukko

Kaija Suvanto

Eeva Attila

Sina Uotila

Pasi Järvinen

Sisältö

I	Lainkirjoittajan oppaat	11
II	Hallituksen esitysten laatimishjeet	13
III	Hallituksen esitysten mallirakenteet.....	15
IV	Hallituksen esityksen perusrakenne.....	17
	ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	19
	Sisällys.....	20
	PERUSTELUT	20
1	Asian tausta ja valmistelu.....	20
	1.1 Tausta	20
	1.2 Valmistelu	20
2	Nykytila ja sen arviointi.....	21
3	Tavoitteet	22
4	Ehdotukset ja niiden vaikutukset.....	23
	4.1 Keskeiset ehdotukset.....	23
	4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	23
5	Muut toteuttamismvaihtoehdot.....	24
	5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	24
	5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot	25
6	Lausuntopalaute.....	25
7	Säännöskohtaiset perustelut.....	26
8	Lakia alemman asteinen sääntely	27
9	Voimaantulo	27
10	Toimeenpano ja seuranta	28
11	Suhde muihin esityksiin.....	29

11.1	Esityksen riippuvuus muista esityksistä	29
11.2	Suhde talousarvioesitykseen	29
12	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	30
	Ponsi	31
	LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET	32
	LIITE / LIITTEET	32
	Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit	32
	Asetusluonnos / Asetusluonnokset	32
	Muut liitteet.....	32

V EU-taustainen hallituksen esitys..... 33

	ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	35
	Sisällys.....	35
	PERUSTELUT	35
1	Asian tausta ja valmistelu.....	35
	1.1 Tausta	35
	1.2 Valmistelu	35
	<i>EU-säädöksen valmistelu</i>	36
	<i>Hallituksen esityksen valmistelu</i>	36
2	EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö	36
3	Nykytila ja sen arviointi.....	37
4	Ehdotukset ja niiden vaikutukset.....	37
	4.1 Keskeiset ehdotukset.....	37
	4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	38
5	Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	38
	5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	38
	5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	38
6	Lausuntopalaute.....	39
7	Säännöskohtaiset perustelut.....	39
8	Lakia alemman asteinen sääntely	39
9	Voimaantulo	39
10	Toimeenpano ja seuranta	39
11	Suhde muihin esityksiin.....	40
12	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	40
	Ponsi	40
	LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET	41

LIITE / LIITTEET	41
Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit	41
Asetusluonnos / Asetusluonnokset	41
Muut liitteet.....	41
VI Valtiosopimustaustainen hallituksen esitys	42
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	45
1 Asian tausta ja valmistelu.....	45
1.1 Tausta	45
1.2 Valmistelu	46
<i>Sopimuksen valmistelu</i>	46
<i>Kansallinen valmistelu</i>	46
2 Sopimuksen tavoitteet.....	47
3 Keskeiset ehdotukset.....	47
4 Esityksen vaikutukset.....	47
5 Lausuntopalaute.....	48
6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	48
7 Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut	48
8 Lakia alemman asteinen sääntely	49
9 Voimaantulo	49
10 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	50
11 Toimeenpano ja seuranta	50
12 Suhde muihin esityksiin.....	50
13 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	50
13.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	50
13.2 Käsittelyjärjestys	51
1. ponsi	52
2. ponsi	52
LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET	53
SOPIMUSTEKSTI.....	53
LIITE / LIITTEET	53
Lakiehdotuksen rinnakkaisteksti / Lakiehdotusten rinnakkaistekstit.....	53
Muut liitteet.....	53
VII Monitaustainen hallituksen esitys	54

VIII	Täydentävän hallituksen esityksen laatiminen.....	57
1	Yleistä	57
2	Täydentävän hallituksen esityksen lakitekstit ja rinnakkaistekstit	59
2.1	Täydentäminen lisäämällä uusi lakiehdotus	59
2.2	Täydentäminen muuttamalla annettua lakiehdotusta	59
	<i>Uuden lakiehdotuksen täydentäminen.....</i>	<i>60</i>
	<i>Muutoslakiehdotuksen täydentäminen</i>	<i>60</i>
2.3	Täydentäminen ehdottamalla lakiehdotuksen hyväksymättä jättämistä	61
3	Lakiehdotusten numerointi	61
4	Täydentävän hallituksen esityksen ponsi	61
IX	Rinnakkaistekstin laatiminen	63
	Liitteet.....	80
Liite 1	Hallituksen esitysten mallirakennetaulukko	80
Liite 2	Kaksi muutosta perusteluiden kirjoitustapaan.....	82

I LAINKIRJOITTAJAN OPPAAT

Hallituksen esitysten laatimisohteet koskevat esitysten rakennetta, esitysten perustelujen eri osien keskinäistä suhdetta ja ennen muuta sitä, mitä hallituksen esityksiin tulee kirjoittaa. Lainvalmisteluhanketta prosessina sekä lakitekstien laatimista ja niiden valmistelussa noudatettavia menettelyjä ohjataan muissa oppaissa.

Lainvalmistelun vaiheet valmisteluun johtavasta aloitteesta aina vahvistetun ja voimaan tulleen lain toimeenpanoon ja seurantaan selostetaan [Lainvalmistelun prosessioppaassa](#). Opas on hyvä käytettäväksi lainvalmisteluhankkeen suunnittelussa, resursoinnissa ja riittävän valmisteluajan varaamisessa. Siinä on lisäksi viittaukset kutakin valmisteluvaihetta ohjaaviin oppaisiin. Se, mitä lainvalmistelun kulusta kirjoitetaan hallituksen esityksiin, kerrotaan Hallituksen esitysten laatimisohteissa.

Lainvalmistelussa hankitaan valmisteltavasta asiasta näkemyksiä, tietoja ja kokemuksia sidosryhmiltä erilaisin kuulemisin. Kuulemisten suunnittelusta ja menetelmistä sekä saadun palautteen käsittelystä kerrotaan [Säädösvalmistelun kuulemisoppaassa](#), kun taas nyt annettavissa ohjeissa kerrotaan, mitä kuulemisista ja niissä esille tulleesta kirjoitetaan hallituksen esityksiin.

Vaikutusten arvioinnin tavoitteena on tuottaa valmistelijoille, päättäjille ja sidosryhmille tietoa suunnitteilla olevan lainsäädännön vaikutuksista, niiden merkittävydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämisen mahdollisuuksista. Vaikutukset arvioidaan säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista annettujen ohjeiden mukaisesti (ks. [Säädösehdotusten vaikutusten arviointiohteet](#)), mutta vaikutusarviointien keskeiset tulokset kirjoitetaan hallituksen esityksiin niin kuin Hallituksen esitysten laatimisohteissa neuvotaan.

[Lainkirjoittajan oppaassa](#) on sen oikeudellisen ympäristön yleiskuvaus, jossa lainvalmistelijan täytyy tehdä ajatustyönsä ja joka lainvalmistelijan tulee tuntee ja ottaa huomioon lakeja ja niitä alemman asteisia säädöksiä laatiessaan, sekä ohjeet siitä, kuinka lakitekstit kirjoitetaan.

EU-oikeuden huomioon ottamista kansallisessa lainsäädännössä käsitellään Lainkirjoittajan opasta laajemmin [Lainlaatijan EU-oppaassa](#). [Valtiosopimusoppaassa](#) on ohjeet valtiosopimusten, myös EU:n ulkosuhdesopimusten, valmistelusta ja voimaansaattamisesta sekä Ahvenanmaan asemasta valtiosopimusten valmistelussa. Ahvenanmaan maakunnan asemasta kansallisessa lainvalmistelussa, EU-asioissa ja

kansainvälisten sopimusten valmistelussa puolestaan tehdään selkoa oppaassa [Ahvenanmaan asema säädösvalmistelussa ja EU-asioissa](#)_sekä Valtiosopimusoppaassa.

Ohjeet hallituksen esityksen saattamisesta valtioneuvoston yleisistunnon käsiteltäväksi ja päätettäväksi ovat [Valtioneuvoston esittelijän käsikirjassa](#).

II HALLITUKSEN ESITYSTEN LAATIMISOHJEET

Tässä oppaassa on ohjeet hallituksen esitysten laatimiseksi. Tavoitteena on, kuten aiemmissa Hallituksen esitysten laatimisohjeissa, että esitykset kirjoitetaan tiiviiksi.

Huolellinen tutustuminen laatimisohjeisiin edesauttaa lainvalmistelutyön onnistumista ja hyvin organisoitu valmistelutyö hallituksen esityksen laatimista.

Hallituksen esitys on asiakirja, jossa esitetään lainvalmistelutyön tulokset ja johtopäätökset lyhyesti. Se käsittää ehdotuksen eduskunnan päätökseksi ja yhden tai useamman lakiehdotuksen. Se toimii valmistelun ja päätöksenteon perustana eduskunnassa. Lisäksi se palvelee yhteiskunnallista keskustelua ja myöhemmin lakien tulkin-taa sekä tutkimusta. Hallituksen esitys ei ole tutkimusraportti.

Hallituksen esitys on kirjoitettava hyvällä yleiskielellä. Se on laadittava tiiviiksi, ja siihen saa ottaa vain tiedot, jotka ovat eduskunnan päätöksenteon kannalta merkityksellisiä. Hallituksen esityksestä on käytävä ilmi, että se on laadittu hyvää tietopohjaa käyttäen. Esityksessä on perusteltava, että ehdotettava laki on tarpeellinen, että sillä saavutetaan halutut tavoitteet ja että se on tarkoituksenmukainen keino tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hallituksen esitykset laaditaan käyttämällä jäsenyksessä mallirakenteita ja malliotsikoita. Tällainen yhdenmukaisuus helpottaa esitysten hahmottamista. Mallien mukaisista otsikoinneista voidaan poiketa, kun asian laatu tai laajuus sitä edellyttää. Laajan esityksen hyvä luettavuus saattaa edellyttää esimerkiksi väliotsikoiden lisäämistä. Suppeissa esityksissä jaksoja voidaan puolestaan yhdistää.

Oppaassa on mallirakenne kolmenlaiselle hallituksen esitykselle: ensimmäinen hallituksen esitykselle, joka laaditaan yksinomaan kansallisista syistä, toinen esitykselle, jonka valmistelu saa alkunsa tarpeesta panna EU-säädös täytäntöön tai täydentää sitä, ja kolmas valtiosopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevalle hallituksen esitykselle. Näiden kolmen mallirakenteen ohella oppaassa on esimerkki rakenteesta sitä tapausta varten, että hallituksen esityksellä sekä pannaan täytäntöön EU-säädös tai täydennetään sitä että hyväksytään ja saatetaan voimaan valtiosopimus.

Lisäksi ohjeissa on neuvot täydentävän hallituksen esityksen laatimiseksi. Lopuksi on ohjeet siitä, miten rinnakkaistekstit tulee laatia.

Oppaan liitteenä on taulukko hallituksen esitysten mallirakenteista. Lisäksi liitteenä on maininnat kahdesta muutoksesta hallituksen esitysten perustelujen kirjoittamisen tapaan.

III HALLITUKSEN ESITYSTEN MALLIRAKENTEET

Opastekstin keventämiseksi oppaassa käytetään erityyppisistä hallituksen esityksistä kutsumanimiä: Hallituksen esitystä, joka laaditaan yksinomaan kansallisista syistä, kutsutaan *perusrakenteiseksi esitykseksi* ja sen mallirakennetta *esityksen perusrakenteeksi*. Esitystä, joka laaditaan EU-säädöksen täytäntöönpanemiseksi tai täydentämiseksi, kutsutaan *EU-taustaiseksi esitykseksi* ja esitystä, joka laaditaan valtiosopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi, *valtiosopimustaustaiseksi esitykseksi*. *Monitaustaiseksi esitykseksi* kutsutaan esitystä, joka laaditaan sekä valtiosopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi että EU-säädöksen täytäntöönpanemiseksi tai täydentämiseksi.

Opasta uudistettaessa on pyritty siihen, että hallituksen esityksen rakenne ohjaisi jättämään kertaalleen hallituksen esitykseen kirjoitetun toistamatta toisaalla esityksessä.

Perusteluja ei enää jaotella yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin. Lisäksi asioiden esittämisen järjestystä on jonkin verran muutettu.

Kaikki esitykset aloitetaan kertomalla lyhyesti, mikä johti siihen, että ryhdyttiin valmistelemaan hallituksen esitystä. Tämä tiivis asian taustaa koskeva jakso kirjoitetaan hukan eri tavoin sen mukaan, minkä luonteisesta esityksestä on kysymys. EU-taustaisessa hallituksen esityksessä saattaa olla tarpeen sen lisäksi, että mainitaan EU-säädöksen täytäntöönpano tai täydentäminen hallituksen esityksen valmistelun käynnistäjäksi, selostaa myös EU-säädöksen taustaa lyhyesti. Sama koskee valtiosopimuksen taustaa valtiosopimustaustaisessa esityksessä.

Asian valmistelusta kerrotaan kaikissa esityksissä jo esityksen alussa, heti taustoituksen jälkeen. Esityksen tiivistämiseksi valmisteluasiakirjat linkitetään asian valmistelua kuvaavaan jaksoon. Jos asiakirjat ovat Valtioneuvoston hankeikkunassa, linkki hankeikkunaan riittää. EU-taustaisessa ja valtiosopimustaustaisessa hallituksen esityksessä annetaan keskeiset tiedot myös EU-säädöksen ja valtiosopimuksen valmistelusta.

Perusrakenteisen hallituksen esityksen mallirakenteessa on oma otsikkonsa esityksen tavoitteille, mutta EU-taustaisen tai valtiosopimustaustaisen hallituksen esityksen mallirakenteessa ei, sillä EU-taustaisella esityksellä ei useinkaan ole muuta tavoitetta kuin EU-säädöksen täytäntöönpano tai täydentäminen ja valtiosopimustaustaisella muuta kuin valtiosopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen. Jos EU-säädöksen itsensä tai valtiosopimuksen tavoitteet eivät käy ilmi asian taustaa koskevasta jak-

sosta, ne voidaan tiiviisti mainita jaksossa, jossa kuvataan EU-säädöksen pääasiallinen sisältö, tai ottaa valtiosopimustaustaiseen esitykseen oma jakso sopimuksen tavoitteista.

Keskeisissä ehdotuksissa kerrotaan esitykseen sisältyvät ehdotukset pääpiirteissään, kun taas säännöskohtaisissa perusteluissa tehdään selkoa yksityiskohdista. Eräissä tapauksissa se, mikä tulisi kirjoitettavaksi säännöskohtaisiin perusteluihin, voidaan sisällyttää keskeisiä ehdotuksia koskevaan jaksoon ja jättää erillinen säännöskohtaisten perustelujen jakso kirjoittamatta.

Vasta esityksen loppuun kerrotaan esityksen suhteesta muihin esityksiin sekä perustellaan säätämisyjärjestys. Valtiosopimustaustaisessa hallituksen esityksessä suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevan jakson asemesta kirjoitetaan jaksot eduskunnan suostumuksen tarpeellisuudesta ja käsittelyjärjestyksestä. Monitaustaisessa hallituksen esityksessä on yleensä kirjoitettava molemmat, eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.

Kuten edeltä ilmenee ja seuraavissa esitystyyppittävissä ohjeissa selostetaan, mallirakenteita voidaan muunnella ja joissakin tapauksissa niitä täytyy muunnella esityksen sisällön mukaan.

IV HALLITUKSEN ESITYKSEN PERUSRAKENNE

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Sisällys

PERUSTELUT

- 1 Asian tausta ja valmistelu**
 - 1.1 Tausta**
 - 1.2 Valmistelu**
- 2 Nykytila ja sen arviointi**
- 3 Tavoitteet**
- 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**
 - 4.1 Keskeiset ehdotukset**
 - 4.2 Pääasialliset vaikutukset**
- 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot**
 - 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset**
 - 5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot**
- 6 Lausuntopalaute**
- 7 Säännöskohtaiset perustelut**
- 8 Lakia alemman asteinen sääntely**
- 9 Voimaantulo**
- 10 Toimeenpano ja seuranta**
- 11 Suhde muihin esityksiin**
 - 11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä**
 - 11.2 Suhde talousarvioesitykseen**
- 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys**

Ponsi

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

LIITE / LIITTEET

Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit

Asetusluonnos / Asetusluonnokset

Muut liitteet

Hallituksen esityksen nimi

Hallituksen esityksen nimi voidaan kirjoittaa mainiten uusien tai muutettavien lakien nimikkeet:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion rahoituksesta elokuvakulttuurin edistämiseen

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Nimeä, jossa laki yksilöidään, on käytettävä aina, jos esityksessä ei ehdoteta muuta kuin laki tai sen jotkin lainkohdat kumottaviksi:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koiraverosta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain 57 a §:n kumoamisesta

Voidaan käyttää myös nimeä, jossa ilmaistaan esityksen keskeisin laki ja viitataan muihin esitykseen sisältyviin lakeihin:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja siihen liittyviksi laeiksi

Jos kokonaan uusia tai muutettavia lakeja on esityksessä useita, hallituksen esitykselle voidaan antaa sen sisältöä kuvaava nimi:

Hallituksen esitys eduskunnalle kolmiulotteisia kiinteistöjä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys eduskunnalle henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esityksen alkuun otetaan tiivistelmä esityksestä.

Tiivistelmässä kerrotaan ehdotetun lainsäädännön keskeiset tavoitteet ja pääasiallinen sisältö. Tiivistelmä on lehdistötiedotteen kaltainen lyhyt katsaus.

Tiivistelmään ei saa kirjoittaa perusteluja, eikä siihen saa sisällyttää tietoa yksityiskohdista.

Tiivistelmää kirjoitettaessa on käytettävä selkeää yleiskieltä. Erityisesti on vältettävä oikeustieteellisiä ja muita ammattikielen ilmauksia. Viittauksia säännöksiin ei kirjoiteta. Tekstiin ei liioin oteta säädösnumeroita eikä viittauksia valtiopäiväasiakirjoihin.

Tiivistelmä ei saisi olla yhtä sivua pitempi. Sisällöltään suppeissa esityksissä riittää muutama virke.

Tiivistelmä aloitetaan nimeämällä lait, joita esityksessä ehdotetaan. Kaikkien lakien nimikkeet mainitaan. Jos nimikkeiden luettelosta näin kuitenkin tulisi hyvin pitkä, riittää, että mainitaan asiakokonaisuuden kannalta yhden tai useamman merkityksellimmän lain nimike ja muihin viitataan mainitsemalla niiden lukumäärä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaarta, haastemieslakia, eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä annettua lakia ja saamen kielilakia. Valtakunnanvoudinvirastosta annettu laki ja Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastosta annettu laki kumottaisiin.

Tiivistelmässä on mainittava esityksen mahdollinen liittyminen valtion talousarvioesitykseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Tiivistelmästä tulee käydä ilmi ehdotetun lainsäädännön tavoiteltu voimaantuloajankohta. Voimaantuloajankohta on pyrittävä ilmoittamaan päivämääränä.

Ehdotettu laki / Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2020.

Sisällys

Esityksen pääasiallisen sisällön jälkeen on yleensä sisällysluettelo. Jos esityksessä on vain muutama otsikko, sisällysluettelo ei tarvita.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Asian taustaksi riittää, että kerrotaan hyvin lyhyesti, mikä on johtanut esityksen valmisteluun.

Valmisteluun on voinut johtaa esimerkiksi kirjaus hallitusohjelmassa tai muussa hallituksen politiikkaohjelmassa. Valmisteluun on voinut johtaa myös eduskunnan lausuma, eduskunnan valiokunnan lausunnossa esitetty kannanotto, valtion talousarvioehdotus, joka edellyttää muutosta lakiin, tuomioistuimen ratkaisu, laillisuusvalvojan havainto taikka sidosryhmän tai täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen aloite. Valmistelu on saattanut käynnistyä myös ministeriön omasta aloitteesta esimerkiksi kerätyn tiedon, tehdyn tutkimuksen tai selvityksen taikka lainsäädännön täytäntöönpanon tai vaikutusten seurannan pohjalta.

Nykytila lainsäädännössä sekä viranomais- ja tuomioistuinikäytännössä kuvataan jaksossa 2 (Nykytila ja sen arviointi), jossa kerrotaan myös asiaa koskevasta tutkimustiedosta. Hallituksen esitykseen sisältyville ehdotuksille vaihtoehtoina olleista keinoista kerrotaan jaksossa 5.1 (Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset).’

1.2 Valmistelu

Jaksossa tulee tehdä selkoa esityksen valmistelusta ja valmistelun eri vaiheissa syntyneestä aineistosta. (Ks. [Lainvalmistelun prosessiopas](#).) Jos asian tausta käy luontevasti ilmi tästä asian valmistelua koskevasta jaksosta, jaksot voidaan yhdistää ”Asian tausta ja valmistelu”.

Jaksossa tulee kertoa, mitkä toimielimet (komiteat, toimikunnat, työryhmät) ovat valmistelleet asiaa missäkin vaiheessa. Niin ikään on kerrottava yleisesti, minkälaisilta tahoilta lausuntoja on pyydetty: onko kuultu esimerkiksi työnantajien tai työntekijöiden

järjestöjä, pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustavia järjestöjä, viranomaisia, ympäristöjärjestöjä. Yksilöidysti nämä tahot käyvät ilmi Valtioneuvoston hankeikkunan julkisella sivulla olevasta lausuntopyynnöstä. On kerrottava myös, minkälaisia muita kuulemisia valmistelun eri vaiheissa on järjestetty. Jos lainsäädännön arviointineuvosto on arvioinut esitysluonnoksen, tämäkin on mainittava. Samoin on mainittava lakisääteiset kuulemiset. (Ks. [Säädosvalmistelun kuulemisopas](#).)

Lausunnon ja kuulemisen saadusta palautteesta kerrotaan jaksossa 6 (Lausuntopalaute).

Jos samassa asiassa on aiemmin annettu hallituksen esitys, joka on peruutettu, rauennut tai hylätty, jaksossa tulee mainita tästä.

Jaksossa tulee olla tiedot:

- aloitetta koskevista asiakirjoista
- asiaa valmistelleiden toimielinten asettamispäätöksistä ja päätöksistä, joilla niiden määräaika on pidennetty
- asiaa valmistelleiden toimielinten mietinnöistä
- lausuntopyynnöistä
- lausunnoista, myös arviointineuvoston lausunnosta
- asiaa koskevista lakisääteisistä kuulemisista
- lausuntotiivistelmästä tai -koosteesta
- asiaa koskevista valtiopäiväasiakirjoista
- mahdollisista erillisselvityksistä.

Yllä luetellut tiedot annetaan sopivimmin liittämällä hallituksen esitykseen linkki [Valtioneuvoston hankeikkunaan](#) otettuihin hanketietoihin, joista asiakirjat ovat saatavilla. Siltä osin kuin tiedot eivät käy ilmi hankeikkunasta, linkin jälkeen esitykseen on otettava linkit asianomaisiin asiakirjoihin ne selvästi yksilöiden.

Esimerkki: <http://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM023:00/2016>

Aineistosta, jota ei ole linkitetty hankeikkunaan tai suoraan hallituksen esitykseen, on ilmoitettava, mistä se on saatavissa. Valmistelussa käytettyihin lähteisiin viitataan perustelutekstin yhteydessä.

2 Nykytila ja sen arviointi

Jaksossa on tiiviisti kuvattava esityksen kannalta merkityksellinen nykytila ja tuotava esiin, mikä vallitsevassa tilanteessa on toimivaa ja mitkä ovat ne ongelmat tai epäkohdat, jotka edellyttävät muutosta vallitsevaan tilaan.

Esityksen tavoitteet kuvataan jaksossa 3 (Tavoitteet) ja keskeiset ehdotukset jaksossa 4.1 (Keskeiset ehdotukset).

Nykytilasta tulee selostaa lainsäädäntö samoin kuin viranomais- ja tuomioistuinkäytäntö sekä muu käytäntö. Niin ikään on tehtävä selkoa asiaan liittyvästä tutkimustiedosta ja kerrottava tutkimustiedon lähteet. Jos lähteitä on paljon, tutkimuksista laadittu kooste lähteineen on mahdollista kirjata muistioon, johon hallituksen esityksessä viitataan.

On tehtävä selkoa myös EU-oikeuden ja Suomea sitovien kansainvälisten veloitteiden vaikutuksesta nykytilaan. Tarvittaessa on selostettava EU:n tuomioistuimen, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja muiden kansainvälisten tuomioistuinten käytäntö nykytilan kannalta.

Voimassa olevan lainsäädännön syntytaustaa ja kehitystä saa selostaa ja arvioida vain sen verran kuin esitykseen sisältyvien ehdotusten kannalta on tarpeen. Jos syntytaustan selostaminen on tarpeen, esitykseen voidaan aiemmin annettujen esitysten toistamisen asemesta liittää linkkejä niihin. Linkin yhteydessä on ilmoitettava, mihin aiemman esityksen jaksoon viitataan.

Jos keskeisten ehdotusten kattamalta alalta ei ole lainsäädäntöä, asiasta on aiheellista mainita.

Jos esityksessä on asiaryhmittäin erottuvia kokonaisuuksia, ne on suotavaa esittää kukin omana jaksonaan omin väliotsikoin. Näin on erityisesti, jos esitys on verraten laaja. Asiaryhmittäistä jaottelua on käytetty esimerkiksi oikeusprosessien keventämisestä koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 200/2017 vp), jossa erilaiset oikeusprosessien keventämisen keinot on nykytilan arvioinnissa, ehdotuksissa ja esityksen vaikutuksissa selostettu omin väliotsikoin.

3 Tavoitteet

Jaksossa kerrotaan esityksen pääasialliset yhteiskunnalliset tavoitteet ja muut tavoitteet.

Tavoitteet tulee kertoa lyhyesti.

Ehdotetut keinot tavoitteeseen pääsemiseksi selostetaan jaksossa 4.1 (Keskeiset ehdotukset).

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Jaksossa tulee selostaa pääpiirteittäin, mitä esityksessä ehdotetaan tavoitteiden toteuttamiseksi.

Vaihtoehtoiset keinot tavoitteiden toteuttamiseksi selostetaan jaksossa 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot).

Keskeisiä ehdotuksia kuvattaessa on pidettävä mielessä, että säännöskohtaiset perustelut kirjoitetaan erikseen. Tämän vuoksi keskeisiä ehdotuksia selostettaessa on säilytettävä tietty yleisyyden taso. Yksityiskohdat kerrotaan vasta säännöskohtaisissa perusteluissa.

Sanotusta poiketen säännöskohtaiset perustelut kirjoitetaan tähän jaksoon, jos esitys on asiasisällöltään suppea. Jos esityksessä vaikkapa ehdotetaan vain, että tekstiin tehdään samasanainen muutos moneen lainkohtaan, riittää, että muutoksesta kerrotaan keskeisissä ehdotuksissa ja yksilöidään lait ja lainkohdat, joihin muutos ehdotetaan tehtäväksi.

Jos ehdotukset kohdistuvat erillisiksi jaoteltavissa oleviin asiakokonaisuuksiin, ne on suotavaa myös perustella ja väliotsikoida asiakokonaisuuksittain. Näin on erityinen aihe menetellä, jos esitys on laaja.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksen vaikutukset arvioidaan säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista annettujen ohjeiden mukaisesti (ks. [Säädösehdotusten vaikutusten arviointi, Ohjeet](#)). Säädösehdotusten vaikutusarvioinnin oppaassa kuvataan vaikutuslajeittain, mitä erilaisilla vaikutuksilla käytännössä tarkoitetaan, miten erilaisia vaikutuksia voidaan arvioida sekä millaisia menetelmiä ja tietolähteitä vaikutusten arvioimiseksi on hyödynnettävissä.

Hallituksen esitykseen kirjoitetaan tiivis katsaus esityksessä ehdotetun lainsäädännön pääasiallisista vaikutuksista. Näitä ovat ehdotetun sääntelyn soveltamisesta johtuvat olennaiset seuraukset. Sitä, että esityksellä ei ole tietynlaisia vaikutuksia, ei yleensä mainita. Poikkeuksena ovat taloudelliset vaikutukset: jos esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia, siitä on erikseen mainittava.

Katsauksessa voidaan väliotsikoina käyttää esimerkiksi vaikutusten arvioinnin oppaassa mainittuja vaikutuslajeja. Katsausta voidaan havainnollistaa taulukoin ja graafisin esityksin.

Jos vaikutusten arvioinnista on laadittu erillinen selvitys, riittää, että esitykseen kirjoitetaan tiivistelmä vaikutuksista. Tällöin esityksessä on viitattava Valtioneuvoston hankkeikunnan julkiselle sivulle linkitettyyn selvitykseen.

Katsauksessa tulee kertoa arvioinnin keskeiset tulokset sekä se, miten vaikutukset on arvioitu, mitä tietolähteitä on käytetty sekä minkälaisia epävarmuuksia arviointiin liittyy.

Jos esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen, esityksen taloudellisia vaikutuksia selostettaessa on kerrottava, miten lakiehdotus liittyy talousarvioon¹. Ehdotuksen liittymisestä talousarvioon on otettava nimenomainen maininta myös esityksen riippuvuutta muista esityksistä koskevaan jaksoon.

Useilla yhteiskunnallisilla vaikutuksilla on yhteys perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Jos ehdotetulla sääntelyllä tavoitellaan jonkin perusoikeuden edistämistä, vaikutukset selostetaan tässä jaksossa. Arvio esityksen käsittelyjärjestyksestä sitä vastoin esitetään esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa (jakso 12).

Siitä, miten lain toimivuutta on lain voimaantulon jälkeen määrä seurata, kerrotaan jaksossa 10 (Toimeenpano ja seuranta).

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Jaksossa kuvataan ne tavoitteiden toteuttamisen pääasialliset vaihtoehdot, jotka ovat olleet harkittavina asian valmisteluun ryhdyttäessä tai asian valmistelun aikana, ja vertaillaan niiden vaikutuksia. Huomiota on kiinnitettävä siihen, että lausunnoissa ja muissa kuulemisissa esitettyjä keinoja kuvataan.

¹ Ks. esimerkiksi Hallituksen esitys 59/2017 vp, 4.1 Taloudelliset vaikutukset.

Vaihtoehtoja kuvattaessa on tärkeää perustella ratkaisuvaihtoehtojen vaikutusten pohjalta, miksi esityksen tavoitteita ei katsota saavutettavan tässä kuvatuin vaihtoehtoisin keinoin yhtä hyvin kuin ehdotukseksi valitulla vaihtoehdolla. Vaihtoehtovertauiluun otetaan tarpeen mukaan myös se vaihtoehto, että mitään ei tehtäisi.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Esitykseen on tarvittaessa otettava lyhyt kuvaus siitä, mitä muissa maissa, kuten Pohjoismaissa ja EU:n jäsenmaissa, mahdollisesti on tehty samankaltaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Katsaukseen on aihetta ottaa vain maita, jotka ovat oikeusjärjestykseltään ja -kulttuuriltaan sen verran samanlaisia kuin Suomi, että niissä käytetyt keinot ylipäänsä voisivat tulla Suomessa harkittaviksi.

Jos katsauksen merkitys käsiteltävänä olevan asian kannalta on vähäinen, se voi olla yleispiirteinen ja johtopäätöksiin keskittyvä. Samoin voidaan katsaus esittää yleispiirteisenä, jos asiaa on jo käsitelty aiemmin julkaistussa valmisteluasiakirjassa, kuten komitean tai työryhmän mietinnössä. Tällöin jaksossa on yksilöitävä mietintö ja varmistettava, että siihen on linkki Valtioneuvoston hankeikkunassa tai muuten asian valmistelua koskevassa jaksossa.

Ehdotetut keinot tavoitteiden saavuttamiseksi kuvataan jaksossa 4.1 (Keskeiset ehdotukset).

6 Lausuntopalaute

Jakson tavoitteena on antaa lukijalle selkeä käsitys siitä, miten uudistukseen on suhtauduttu valmistelun aikana ja millä tavoin kuulemiset, myös lainsäädännön arviointineuvoston lausunto, ovat vaikuttaneet esityksen sisältöön. (Ks. [Säädösvalmistelun kuulemisopas](#).)

Jaksossa selostetaan lausuntojen päälinjat ja kuulemisissa esiin tuodut merkitykselliset näkökannat. On tuotava esiin niin esitystä tukevat kuin siitä poikkeavat kannat. Lisäksi on perusteltava, miten varteenotettavat näkökannat on otettu huomioon tai miksi ne on jätetty huomiotta.

Linkki Valtioneuvoston hankeikkunaan, johon on otettu lausuntotiivistelmä tai -kooste ja asiassa mahdollisesti annettu lainsäädännön arviointineuvoston lausunto, on asian valmistelua koskevassa jaksossa 1.2.

7 Säännöskohtaiset perustelut

Säännöskohtaiset perustelut tulee laatia jokaisesta esitykseen sisältyvästä lakiehdotuksesta.

Jaksossa 4.1 kerrotaan, minkälaisissa tapauksissa riittää, että säännöskohtaiset perustelut esitetään mainitussa jaksossa keskeisten ehdotusten yhteydessä.

Perustelut tulee esittää pykäläjärjestyksessä. Keskenään asiayhteydessä olevat pykälät on edellä sanotusta poiketen toisinaan tarkoituksenmukaista perustella toistensa yhteydessä. Asiayhteyden mukainen ryhmittely on paikallaan esimerkiksi silloin, kun ryhmittelyllä vältetään perusteluiden toistamista. Pykäläjärjestyksestä voi olla aihetta poiketa ja perustella yhtenä kokonaisuutena esimerkiksi pykälät, joihin ehdotetaan vain samanlaisia tai samankaltaisia lakitekniisiä, kielellisiä tai muita muodollisia muutoksia.

Säännöskohtaiset perustelut voidaan väliotsikoida asiaryhmittäin, ja näin on hyväkin menetellä, jos on tarpeen kirjoittaa useammalle pykälälle yhteisiä johdannomaisia perusteluja.

Säännöskohtaisissa perusteluissa ei pelkästään toisteta ehdotettua lakitekstiä, vaan niissä annetaan säännöksen ehdotetusta sisällöstä tietoa sekä eduskunnalle että lain soveltajalle. Tämän vuoksi on lyhyesti ja selkeästi selostettava lakiehdotukseen sisältyvien yksittäisten säännösten merkitys, muun muassa se, minkälaista muutosta vallitsevaan oikeustilaan säännös merkitsee. Jos muutos on lähinnä tekninen tai kielellinen, se on mainittava.

Perusteluissa on selvitettävä sellaiset lakitekstissä käytetyt käsitteet ja sanonnat, jotka eivät ole tunnettuja yleiskielessä tai joiden merkitys poikkeaa siitä, mikä se yleiskielessä on.

Esitystä tulee pyrkiä havainnollistamaan esimerkein tilanteista, joihin säännöstä sovellettaisiin.

Jos ehdotetun säännöksen sisältö muusta ehdotuksesta poiketen perustuu tai on muuten kiinteässä yhteydessä Suomea sitovaan kansainväliseen velvoitteeseen tai EU-oikeuteen, tästä on tehtävä selkoa.

Lainkohdasta, jossa on asetuksenantovaltuus, riittää yleensä, että todetaan sen sisältävän valtioneuvostolle tai ministeriölle osoitetun asetuksenantovaltuuden taikka muulle viranomaiselle osoitetun valtuuden määräysten antamiseen.

Perustelut lakia alemman asteiselle sääntelylle ja ehdotetulle säädösten osalle kirjoitetaan jaksoon 8 (Lakia alemman asteinen sääntely).

Voimaantulosäännöksen sisältävästä lainkohdasta riittää samoin, että mainitaan lainkohdan sisältävän voimaantulosäännöksen ja mahdollisesti siirtymäsäännöksiä.

Perustelut voimaantuloajankohdalle sekä tarvittavalle siirtymäjaksolle ja sitä koskeville säännöksille kirjoitetaan jaksoon 9 (Voimaantulo).

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Jaksossa on kerrottava, miltä osin sääntelykokonaisuutta ehdotetaan täydennettäväksi lakia alemman asteisin säännöksin. On mainittava lainkohdat, joissa valtuudet alemman asteiseen normintaan ovat, ja kuvattava ehdotetun lainsäädännön nojalla annettaviksi suunniteltujen asetusten pääasiallinen sisältö. Perustelut voidaan ryhmitellä sen mukaan, mistä säännökset annettaisiin valtioneuvoston, mistä ministeriön ja mistä mahdollisesti tasavallan presidentin asetuksella sekä mistä annettaisiin määräykset muun viranomaisen oikeussäännöin. Ehdotetut säädösten osat on perusteltava. (Ks. Lainkirjoittajan opas, jakso 13.)

Esityksen liitteeksi on asianmukaista ottaa luonnokset asetuksiksi.

9 Voimaantulo

Esityksen tässä jaksossa tulee tehdä selkoa lain suunnitellusta voimaantuloajankohdasta. Jaksossa on selvitettävä myös voimaantuloajankohdan määräytymiseen vaikuttavat tekijät. Näitä voivat olla esimerkiksi esityksen liittyminen muuhun valmisteilla olevaan lainsäädäntöön tai tarve varata aikaa lainsäädännön täytäntöönpanotoimiin, kuten tietojärjestelmien valmistumiseen, tiedottamiseen ja koulutukseen.

Voimaantuloajankohta on pyrittävä ilmoittamaan päivämääränä:

”Ehdotetaan, että laki tulee / lait tulevat voimaan 1.1.2019.”

Voimaantuloajankohtaa ei aina ole mahdollista ilmoittaa näin tarkasti. Eduskuntatyön suunnittelemista varten on kuitenkin tarpeen, että lain tavoiteltu voimaantuloajankohta ilmoitetaan ainakin vuoden ja vuodenaikan tarkkuudella:

”Ehdotetaan, että laki tulee / lait tulevat voimaan keväällä 2019.”

Jos on tarpeen jättää jokin tietty tavanomaista pitempi aika lain vahvistamisen ja sen voimaantulon välille, siitäkin on mainittava, esimerkiksi:

”Ehdotetaan, että laki tulee / lait tulevat voimaan syksyllä 2020.”

”Lain täytäntöönpanon vaatimien toimien vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan seitsemän kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta”.

Jos jokin esitys on saatettava voimaan kiireellisesti, syyt tähän on selvitettävä perusteluissa. Esityksen kiireelliselle käsittelylle on oltava painavat perustelut. Esityksessä on kerrottava myös, mitä haitallisia seurauksia lain suunnitellun voimaantulon mahdollisesta viivästyisestä voi olla.

Sellaisia lain voimaantuloajankohdan kannalta epämääräisiä ilmaisuja kuin ”esitys on tarkoitus saattaa voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt” tulee välttää. Yleensä niiden asemesta voidaan esittää jokin käsitys aiheellisesta voimaantuloajankohdasta. Lain suunniteltu voimaantuloajankohta on aina mainittava myös esityksen pääasiallista sisältöä koskevassa osassa.

10 Toimeenpano ja seuranta

Jos esityksessä ehdotetun lain voimaantulon jälkeistä toimeenpanoa varten on suunniteltu erityisiä toimia, joista eduskunnan on aiheellista olla tietoinen, niistä tulee tehdä selkoa tässä jaksossa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi toimet, joilla huolehditaan lain toimeenpanoon liittyvien vastuiden toteutumisesta taikka yhtenäisistä tulkinnoista ja käytännöistä.

Jaksossa on tehtävä selkoa myös siitä, miten lain toimivuutta aiotaan seurata. Jos toimivuuden seuraamiseksi on jo valmisteluvaiheessa suunniteltu tutkimuksia tai selvityksiä, niistä mainitaan.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle on annettava täsmälliset tiedot niistä mahdollisista muista hallituksen esityksistä, jotka sen on otettava huomioon nyt puheena olevaa esitystä käsitellessään. Tämä on tarpeen, jotta eduskunta voi päättää asioiden käsittelemisen järjestyksestä.

Jaksossa on mainittava jo annetut ja valmisteilla olevat esitykset, joista esillä olevan esityksen eduskuntakäsittely tai esitykseen sisältyvien lakien voimaantulo voi riippua. Jos jo eduskunnan käsiteltävänä oleviin tai esillä olevan esityksen kanssa samanaikaisesti annettaviin hallituksen esityksiin sisältyy ehdotuksia samojen lainkohtien muuttamisesta kuin esillä olevassa esityksessä, lainkohdat on yksilöitävä. Jos esitysten keskinäinen riippuvuus voi johtaa jonkin lain voimaantulon siirtymiseen suunniteltua myöhemmäksi, myös tästä on tehtävä selkoa.

Jos laadittavana on täydentävä hallituksen esitys, tämä jakso otsikoidaan Täydentävän esityksen suhde täydennettävään esitykseen ja tarvittaessa kirjoitetaan lisäksi jakso Esitysten suhde muihin esityksiin. Ks. oppaan jakso VIII.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Tämä jakso on kirjoitettava, jos esitykseen sisältyy lakiehdotus, joka liittyy valtion talousarvioon tai lisätalousarvioon, ja on sen vuoksi tarkoitettu käsiteltäväksi, ennen kuin eduskunta hyväksyy talousarvion tai lisätalousarvion. Lakiehdotus liittyy talousarvioon tai lisätalousarvioon, jos sillä on yhteys talousarviolla tai lisätalousarviolla tehtävään valtiontaloutta koskevaan päätökseen eli se vaikuttaa talousarvioesityksessä tai lisätalousarvioesityksessä olevan määrärahamomentin päätösosaan. Päätösosaan kuuluvat momentin numerotunnus ja nimike, momentille myönnetty rahamäärä sekä selvitysosan edellä olevat momentin vakiosisällön mukaista käyttötarkoitusta rajoittavat tai täydentävät perustelut. Menojen laadun mukainen vakiosisältö ilmenee momentin numerotunnuksesta.²

Maininta yhteydestä talousarvioon tai lisätalousarvioon kirjoitetaan jaksoon esimerkiksi seuraavasti:

² Talousarvioesitys, Yksityiskohtaiset perustelut, Yleiset määräykset, Menomomentteja koskevat yleiset määräykset

”Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2020 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.”

”Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2021 toiseksi lisätalousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.”

Lisäksi tulee selostaa, miten lakiehdotus liittyy talousarvioon, toisin sanoen on kerrottava, millä tavoin lakiehdotus vaikuttaa esimerkiksi menoihin, tuloihin tai määrärahan käyttötarkoitukseen.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Lakiehdotukset on valmisteltava perustuslain mukaisiksi. Niiden tulee täyttää myös Euroopan ihmisoikeussopimuksesta, EU:n perusoikeuskirjasta ja muista Suomea sitovista kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista johtuvat vaatimukset. (Ks. [Lainkirjoittajan opas](#), jaksot 3–13, [Lainlaatijan EU-opas](#), jaksot 1.5 ja 2.)

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tehtävänä on antaa lausuntonsa sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Tämän vuoksi jakso esityksen suhteesta perustuslakiin on kirjoitettava, jos lakiehdotus sisältää yhden tai useamman säännöksen, jonka perustuslainmukaisuutta tai suhdetta ihmisoikeusvelvoitteeseen on tarpeen arvioida. Jos jaksoson tarpeellisuudesta on epävarmuutta, on aihetta pikemminkin kirjoittaa jakso kuin jättää se kirjoittamatta. Jakso suhteesta perustuslakiin on laadittava, vaikka lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta olisi esitetty arvioita muualla esityksessä. Tällöin säätämisjärjestysperusteluissa on asianmukaista viitata näihin muihin perustuslain kannalta merkityksellisiin jaksoihin.

Esityksen tosiasialliset vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen käsitellään jaksossa 4.2 (Esityksen pääasialliset vaikutukset).

Kuvattaessa esityksen suhdetta perustuslakiin on mainittava, mistä perustuslain pykälästä tai mistä perusoikeudesta on kysymys. On tuotava selkeästi esiin ja yksilöitävä ne ehdotukseen sisältyvät säännökset, jotka perustuslain tai oikeuskäytännön valossa vaikuttavat tulkinnanvaraisilta tai periaatteellisesti merkityksellisiltä. Jos käsillä on oikeudellinen kysymys, jota perustuslakivaliokunta ei ole aikaisemmin arvioinut, myös tämä on tuotava esiin. On kerrottava, millä perusteilla säännösten katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa. Samalla on selostettava asian kannalta keskeinen perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö ja tarvittaessa myös Suomen ylinter tuomioistuinten oikeuskäytäntö. Lausunnot ja ratkaisut on yksilöitävä. Riittävää ei ole,

että pelkästään todetaan säännösehdotusten täyttävän perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännöstä ilmenevät vaatimukset.

Jos esitystä on aiheellista arvioida myös ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta, on lisäksi tehtävä selkoa ihmisoikeussopimusten noudattamista valvovien toimielinten, kuten EU:n tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen, oikeuskäytännöstä.

Jakson lopuksi on aina esitettävä arvio lakiehdotuksen säätämisyjärjestyksestä.

Jos lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimukseen on epäselvyyttä, jaksoon on otettava säätämisyjärjestysarvion jälkeen omaksi kappaleekseen nimenomainen lausuma, jonka mukaan on suotavaa, että esitys saatetaan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Lausumaa ei kirjoiteta, ellei esityksen arviointi perustuslakivaliokunnassa ole aidosti tarpeen tulkintaongelman takia.

Jakso voidaan päättää esimerkiksi seuraavaan tapaan:

”Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.”

Jos hallitus kuitenkin katsoo, että lakiehdotus on tarpeen saattaa perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi, jakso päätetään esimerkiksi seuraavasti:

”Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.”

Ponsi

Hallituksen esityksen perustelut päätetään panteen, joka erotetaan x rivivälillä perusteluista ja kirjoitetaan seuraavasti:

”Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus / hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset.”

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

Jos lakiehdotuksia on kaksi tai useampia, ne numeroidaan.

LIITE / LIITTEET

Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit

Ohjeet rinnakkaistekstien laatimiseksi ovat jaksossa IX.

Asetusluonnos / Asetusluonnokset

Luonnokset ehdotettujen lakien nojalla annettaviksi asetuksiksi on asianmukaista ottaa esityksen liitteeksi.

Muut liitteet

V EU-TAUSTAINEN HALLITUKSEN ESITYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Sisällys

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Hallituksen esityksen valmistelu

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

3 Nykytila ja sen arviointi

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.2 Pääasialliset vaikutukset

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

8 Lakia alemman asteinen sääntely

9 Voimaantulo

10 Toimeenpano ja seuranta

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ponsi

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

LIITE / LIITTEET

Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit

Asetusluonnos / Asetusluonnokset

Muut liitteet

Yleistä

EU-taustaisella hallituksen esityksellä tarkoitetaan tässä esitystä, joka annetaan EU-säädöksen täytäntöön panemiseksi tai täydentämiseksi.

Esityksen laatimisessa noudatetaan samoja ohjeita kuin perusrakenteisen esityksen laatimisessa seuraavassa kerrotuin poikkeuksin ja täsmennyksin.

EU-taustaisessa hallituksen esityksessä käytetään otsikointia, joka poikkeaa jonkin verran hallituksen esityksen perusrakenteen malliotsikoinnista. Samoin kuin perusrakenteen malliotsikointia myös EU-taustaisen esityksen malliotsikointia voidaan muunnella esityksen luonteen ja laajuuden mukaan. Otsikointiin vaikuttaa muun muassa se, jos samassa yhteydessä ehdotetaan lainsäädäntöön muutoksia, jotka perustuvat yksinomaan kansallisiin syihin.

Alla oleva mallirakenne soveltuu erityisesti direktiivin täytäntöönpanoa koskevaan esitykseen. Asetus, joka on suoraan sovellettava, edellyttää yleensä vain vähän täydentävää sääntelyä, jolloin sitä koskeva esitys voi olla perusteltua laatia mallirakennetta suppeampana. Kyse voi kuitenkin olla myös direktiiviä muistuttavasta asetuksesta, jolloin saattaa olla perusteita käyttää mallirakennetta. Myös päätös saattaa edellyttää täytäntöönpanotoimia, jolloin sen täytäntöönpanoa tai täydentämistä koskevaa esitystä koskee alla esitetty.

EU-taustaisen esityksen laatimisessa noudatetaan lähtökohtaisesti samoja sisältöä koskevia ohjeita kuin perusrakenteisen esityksen laatimisessa. Erityisesti tämä koskee direktiivin täytäntöönpanoa, mutta soveltuu myös asetukseen ja päätökseen liittyviin täytäntöönpanotoimiin.

Alla keskitytään vain niihin kysymyksiin, joissa täytäntöönpanoesitys poikkeaa perusrakenteisista esityksistä. Täytäntöönpanoon liittyviä ohjeita on myös [Lainkirjoittajan oppaan jaksossa 7](#) ja [Lainlaatijan EU-oppaan jaksossa 2](#).

Hallituksen esityksen nimi

Mitä jaksossa IV sanotaan perusrakenteisen hallituksen esityksen nimestä, koskee myös EU-taustaista hallituksen esitystä. Esityksen EU-taustaisuuden on kuitenkin suotavaa käydä ilmi myös hallituksen esityksen nimestä:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tiivistelmässä kerrotaan, mikä EU-säädös esityksessä ehdotetulla lailla tai ehdoteuilla laeilla täytäntöönpantaisiin taikka mihin EU-säädökseen liittyvää täydentävää sääntelyä ehdotetaan annettavaksi. Jos esityksessä ehdotetaan enemmän tai muuta kuin täytäntöönpanon tai täydentämisen kannalta on tarpeen, myös tämä mainitaan.

Sisällys

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Jaksossa kerrotaan, että esityksen valmisteluun on johtanut täytäntöönpanoa edellyttävä EU-säädös (direktiivi) tai täydentävää sääntelyä edellyttävä EU-säädös (asetus).

Jaksossa voidaan lyhyesti kuvata EU-säädöksen antamiseen johtaneet syyt, jos se on tarpeen esitykseen sisältyvien ehdotusten ymmärtämiseksi. Asian valmistelua koskevassa jaksossa (1.2 Valmistelu) on linkit keskeisimpiin EU-säädöksen valmistelun asiakirjoihin, joista yleensä riittävällä tavalla käyvät ilmi syyt säädöksen antamiseen.

Jos täytäntöönpanosääntelyn tai täydentävän sääntelyn lisäksi ehdotetaan yksinomaan kansallisiin syihin perustuvaa sääntelyä, tämä ja syyt siihen on tuotava esille jaksossa IV kerrotulla tavalla.

1.2 Valmistelu

Jakso on mahdollista jakaa alaotsikoihin esimerkiksi alla esitetyn tavoin.

EU-säädöksen valmistelu

Jaksossa on tiiviisti kuvattava EU-säädöksen valmistelu EU:n tasolla sekä otettava esitykseen linkit EU:n toimielinten keskeisiin valmisteluasiakirjoihin. Tällaisia asiakirjoja ovat erityisesti komission ehdotus EU-säädökseksi, vaikutusarvioinnit ja yhteenvedot sidosryhmäkuulemisista. Tässä voidaan tuoda esiin myös asiakirjat, jotka liittyvät EU:n säädösehdotuksen antamista edeltäviin vaiheisiin, kuten komission asiassa mahdollisesti järjestämään julkiseen kuulemiseen.

Lisäksi jaksossa on tiiviisti kuvattava Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet ja EU:n säädösehdotuksen käsittely Suomessa sekä otettava esitykseen linkit keskeisiin valmisteluun liittyviin kansallisiin asiakirjoihin. Näitä asiakirjoja ovat erityisesti U-kirjelmä ja mahdollinen E-kirje sekä jatkokirjeet, eduskunnan valiokuntien lausunnot ja yhteenvedot sidosryhmäkuulemisista. Esitykseen voidaan ottaa linkit myös EU:n säädösehdotuksen antamista edeltäneisiin kansallisiin asiakirjoihin, kuten Suomen vastaukseen komission järjestämässä julkisessa kuulemisessa.

Hallituksen esityksen valmistelu

Jaksossa on tehtävä selkoa EU-säädöksen täytäntöönpanoa tai EU-säädöstä täydentävää sääntelyä koskevan hallituksen esityksen valmistelusta ja valmistelun eri vaiheissa syntyneistä asiakirjoista samalla tavalla kuin perusrakenteisessa hallituksen esityksessä.

Lisäksi valmisteluun kuuluvana kuvataan tiiviisti mahdollista täytäntöönpanovaiheen yhteistyötä komission ja toisten jäsenvaltioiden kanssa.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Jaksossa esitetään EU-säädöksen (direktiivi tai asetus) tavoitteet ja keskeinen sisältö tarvittaessa asiaryhmittäin ja sisältöä kuvaavin väliotsikoin. Tavoitteista ilmenevät yleensä myös säädöksen arvioidut vaikutukset.

EU-säädöksen sisällöstä tehdään jaksossa selkoa sen verran kuin esityksessä ehdotettavan sääntelyn kannalta on tarkoituksenmukaista.

Erityisesti on kerrottava, jättääkö EU-säädös kansallista liikkumavaraa täytäntöönpanossa. Liikkumavara voi ilmetä eri tavoin. Esimerkiksi direktiivi saattaa edellyttää josakin asiassa lainsäädännön täysharmonisointia ja jossakin toisessa asiassa vähimmäisharmonisointia. Jälkimmäisessä tapauksessa se jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa täytäntöönpanossa. Liikkumavara voi ilmetä myös siten, että jäsenvaltiolle on jätetty mahdollisuus valita jokin tietyistä EU-säädöksessä säädetyistä vaihtoehdoista,

mahdollisuus poiketa tietyistä EU-säädöksen säännöksistä tai mahdollisuus antaa EU-säädöksen vähimmäistason ylittävää sääntelyä. Jos EU-säädös jättää liikkumavaraa, liikkumavaran ala on kuvattava säännöskohtaisesti ja erityistä huomiota kiinnitettävä perus- ja ihmisoikeuksien kannalta merkitykselliseen sääntelyyn. (Ks. esimerkiksi PeVL 1/ 2018 vp, s. 3, PeVL 2/2018 vp, s. 4–5 ja PeVL 29/2018 vp, s. 3.)

Jaksossa on kuvattava myös EU-säädökseen mahdollisesti sisältyvät valtuutuslainsäädännökset, jotka koskevat komissiolle siirrettyä säädösvaltaa ja täytäntöönpanovaltaa eli valtuutuksia antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä.

3 Nykytila ja sen arviointi

Jaksossa on tiiviisti kuvattava esityksen kannalta merkityksellinen kansallinen nykytila eli lainsäädäntö ja käytäntö ja tehtävä selkoa siitä, miltä osin EU-säädös edellyttää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, sekä siitä, minkälaisia rajoituksia perustuslaki perusoikeussäännöksineen, muu lainsäädäntö ja Suomen oikeusjärjestys asettavat EU-säädöksen täytäntöönpanolle tai täydentämiselle.

Lisäksi on selvitettävä, mitkä EU-säädöksen säännökset eivät edellytä lainsäädännön muuttamista, ja kerrottava, miksi näin katsotaan. Kyse voi olla esimerkiksi tilanteesta, jossa vain osa direktiivin artikloista edellyttää uutta kansallista sääntelyä, kun katsotaan, että muilta osin voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö jo täyttää direktiivin vaatimukset. Tällöin on artiklakohtaisesti selostettava, miten voimassa oleva lainsäädäntö täyttää nämä vaatimukset. Tämä pätee myös sellaiseen asetukseen, joka sisältää täytäntöönpanotoimia edellyttäviä säännöksiä.

Jaksossa on esitettävä myös mahdolliset yksinomaan kansallisista syistä johtuvat tarpeet muuttaa lainsäädäntöä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Jaksossa on tiiviisti selostettava, miltä osin säännösehdotukset johtuvat täytäntöönpanotoimia edellyttävän EU-säädöksen säännöksistä ja miltä osin sääntelyä mahdollisesti ehdotetaan yksinomaan kansallisten syiden vuoksi.

Siitä, miten EU-säädöksen säännökset ehdotetaan pantaviksi täytäntöön, on tehtävä selkoa. Keskeistä on kertoa, miltä osin esitys perustuu sellaiseen EU-sääntelyyn, joka ei jätä kansallista liikkumavaraa täytäntöönpanossa. Samoin on kerrottava, miten EU-

säädöksen mahdollisesti sisältämä liikkumavara ehdotetaan käytettäväksi, ja perusteltava ehdotus. Erityisesti jos esitetään EU-säädöksen vähimmäistason ylittävää sääntelyä, tämä mainitaan ja esitetään perustelut sääntelylle. Jos liikkumavaraa ei ehdoteta käytettävän, myös tämä tulee kertoa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Perusrakenteista hallituksen esitystä koskevien ohjeiden mukaisesti hallituksen esitykseen kirjoitetaan tiivis katsaus ehdotetun lainsäädännön pääasiallisista vaikutuksista.

Vaikutuksista on tuotava esille, mitkä niistä johtuvat säännöksistä, joita ehdotetaan EU-säädöksen täytäntöönpanemiseksi tai EU-säädökseen liittyvän täydentävän sääntelyn antamiseksi, ja mitkä mahdollisesti säännöksistä, joita ehdotetaan yksinomaan kansallisten syiden vuoksi.

Esityksen vaikutuksia esille tuotaessa on, erityisesti siltä osin kuin EU-säädös jättää kansallista liikkumavaraa, tehtävä selkoa myös liikkumavaran käytön vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksiin. Jos esitetään esimerkiksi EU-säädöksen vähimmäistason ylittävää kansallista sääntelyä, sääntelyn vaikutusten selvittäminen on keskeistä.

EU-säädöksen vaikutuksista julkaistuihin arvioihin on linkki asian valmistelua koskevassa jaksossa. Jos hallituksen esitys laaditaan jäsenvaltioita suoraan velvoittavan EU-säädöksen, kuten asetuksen, täydentämiseksi, joissakin tapauksissa voi olla aiheutta, jos se on ehdotettavan täydentämlainsäädännön vaikutusten kuvaamiseksi ja ymmärtämiseksi tarpeen, esittää tiiviisti myös se, miten suoraan velvoittava asetusta täydentävä lainsäädäntö yhdessä vaikuttavat.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Jaksossa kerrotaan muista pääasiallisista toteuttamisvaihtoehdoista, jotka ovat olleet esillä, ja niiden vaikutuksista erityisesti siltä osin kuin EU-säädös jättää kansallista liikkumavaraa täytäntöönpanossa.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Jaksossa selvitetään tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan sitä, miten muut jäsenvaltiot – erityisesti muut Pohjoismaat – suunnittelevat toteuttavansa tai ovat toteutta-

neet EU-säädökseen liittyviä täytäntöönpanotoimia. Hyötyä selvityksestä voi olla erityisesti EU-säädöksen niiden säännösten osalta, jotka jättävät liikkumavaraa täytäntöönpanossa.

6 Lausuntopalaute

Se, miten esitysluonnoksesta annetut lausunnot ovat vaikuttaneet esityksen lopulliseen sisältöön, on tärkeää tuoda esille erityisesti silloin, jos täytäntöönpanotoimia edellyttävä EU-säädös sisältää liikkumavaraa ja lausunnoissa on esitetty liikkumavaran käyttöä koskevia näkemyksiä.

7 Säännöskohtaiset perustelut

Asiasisällöltään suppeassa esityksessä säännöskohtaiset perustelut voidaan esittää keskeisiä ehdotuksia koskevassa jaksossa 4.1.

Jaksossa selostetaan ehdotetun lain säännösten ja EU-säädöksen säännösten vastaavuus.

Direktiivin täytäntöönpanoa koskevan hallituksen esityksen liitteeksi suositellaan otettavaksi taulukko, jossa havainnollistetaan, miten direktiivi ehdotetaan pantavaksi täytäntöön.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Jos osa direktiivin säännöksistä jätetään täytäntöönpantavaksi lakia alemman asteisin säännöksin, perusteluissa selostetaan, miltä osin näin on tarkoitus menetellä. Tämä pätee myös toteutettaessa asetuksen edellyttämiä täytäntöönpanotoimia.

9 Voimaantulo

Ks. perusrakenteinen hallituksen esitys, jakso 9.

10 Toimeenpano ja seuranta

Tilanteen mukaan tässä jaksossa kerrotaan myös mahdollisista toimeenpanoa ja seuranta koskevista toimista EU:n tasolla. EU-säädökseen saattaa sisältyä esimerkiksi niin sanottu uudelleentarkastelulauseke, jonka mukaan komissio tarkastelee tietyn ajan kuluttua EU-säädöksen toimivuutta. Lisäksi EU-säädöksessä saatetaan edellyttää, että jäsenvaltiot toimittavat komissiolle tietoa lainsäädännön toimivuudesta.

11 Suhde muihin esityksiin

Ks. perusrakenteinen hallituksen esitys, jakso 11.

Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Suhde talousarvioesitykseen

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ks. perusrakenteinen hallituksen esitys, jakso 12.

Ponsi

Direktiivin täytäntöönpanoa koskevan hallituksen esityksen ponsi kirjoitetaan seuraavan esimerkin mukaisesti:

Koska – – direktiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus / hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Asetuksen täydentämistä koskevan hallituksen esityksen ponsi puolestaan kirjoitetaan seuraavan esimerkin mukaisesti:

Koska – – asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus / hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

LIITE / LIITTEET

Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit

Asetusluonnos / Asetusluonnokset

Muut liitteet

VI VALTIOSOPIMUSTAUSTAINEN HALLITUKSEN ESITYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Sisällys

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.2 Valmistelu

Kansainvälinen valmistelu

Kansallinen valmistelu

2 Sopimuksen tavoitteet

3 Keskeiset ehdotukset

4 Esityksen vaikutukset

5 Lausuntopalaute

6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen

lainsäädäntöön

7 Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut

8 Lakia alemman asteinen sääntely

9 Voimaantulo

10 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

11 Toimeenpano ja seuranta

12 Suhde muihin esityksiin

13 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja

käsittelyjärjestys

13.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

13.2 Käsittelyjärjestys

1. ponsi

2. ponsi

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

SOPIMUSTEKSTI

LIITE / LIITTEET

Lakiehdotuksen rinnakkaisteksti / Lakiehdotusten rinnakkaistekstit

Muut liitteet

Yleistä

Siltä osin kuin seuraavissa ohjeissa ei opasteta muuhun, valtiosopimustaustaisen hallituksen esityksen laatimisessa noudatetaan samoja ohjeita kuin perusrakenteisen esityksen laatimisessa jaksossa IV.

Valtiosopimuksesta ja muusta kansainvälisestä velvoitteesta käytetään jäljempänä nimitystä valtiosopimus, kansainvälinen velvoite tai sopimus. Valtiosopimustaustaisen hallituksen esityksen malliotsikointi poikkeaa jonkin verran jaksossa IV esitetystä hallituksen esityksen perusrakenteen malliotsikoinnista. Samoin kuin perusrakenteisen esityksen malliotsikointia myös valtiosopimustaustaisen esityksen malliotsikointia voidaan muunnella esityksen luonteen ja laajuuden mukaan. Jos esimerkiksi kyseessä on EU:n ulkosuhdesopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen, on tarpeen kertoa valmistelusta myös EU:n tasolla.

Valtiosopimustaustaisen esityksen perusteluissa saattaa esiintyä enemmän tarvetta muunteluun kuin esityksissä yleensä. On myös otettava huomioon, että valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite voi vaatia eduskunnan hyväksymisen, vaikka sen määräykset eivät kuuluisi lainsäädännön alaan ja edellyttäisi voimaansaattamista koskevaa lakiehdotusta. Esitykseen tulee aina sisällyttää selvitykset sopimuksen sisällöstä ja sen suhteesta Suomen lainsäädäntöön sekä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuudesta ja käsittelyjärjestyksestä. Jäljempänä esitetty valtiosopimustaustaisten esitysten rakennemalli on perusmalli, joka koskee valtiosopimuksen hyväksymistä ja sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista. Jos esitys koskee muuta tapausta, esimerkiksi valtiosopimuksen irtisanomista tai varauman peruuttamista, rakennemallia käytetään tarvittavin muunteluin.

Tässä yhteydessä keskitytään vain niihin kysymyksiin, joissa valtiosopimustaustainen esitys poikkeaa perusrakenteisista esityksistä. Valtiosopimustaustaisiin esityksiin liittyviä ohjeita on myös [Valtiosopimusoppaassa](#).

Hallituksen esityksen nimi

Hallituksen esityksen nimestä ilmenee valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nimi ja että kyse on esityksestä sanotun sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. Kahdenvälisen sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä sopimuksen nimeä edeltää sopimuksen toisen osapuolen nimi. Sen sijaan monenvälisissä sopimuksissa osapuolten nimiä ei lisätä hallituksen esityksen nimeen. Jos kysymys on muun kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta, käytetään otsikossa ja tekstissä termin "sopimus" sijaan asianomaisen velvoitteen nimitystä, esimerkiksi pöytäkirjaa.

Hallituksen esityksen nimi kirjoitetaan esimerkiksi seuraavasti:

Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Unkarin kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan neuvoston yhdistetyn patenttitoimistoimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Jos valtiosopimuksen nimi on poikkeuksellisen pitkä ja monimutkainen, siitä voidaan käyttää lyhytnimeä. Lain nimikettä, jolla sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan, ei kirjoiteta näkyviin hallituksen esityksen nimeen. Sen sijaan, jos hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi aineellista lainsäädäntöä, näiden lakien nimikkeet on lisättävä hallituksen esityksen nimeen:

Hallituksen esitys eduskunnalle naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi rikoslain 1 luvun 11 §:n ja ulkomaalaislain 54 §:n muuttamisesta

Jos valtiosopimuksen hyväksymisen yhteydessä esitetään varauman, selityksen tai ilmoituksen hyväksymistä, tätä ei kirjoiteta hallituksen esityksen nimeen näkyviin. Varauma, selitys tai ilmoitus näkyy hallituksen esityksen nimessä vain silloin, jos esitys koskee pelkästään sitä, esimerkiksi varauman peruuttamista. Sopimuksen irtisanomista tai lakkauttamista koskevasta hallituksen esityksestä käy ilmi irtisanottavan tai lakkautettavan sopimuksen nimi ja että kyse on irtisanomisesta tai lakkauttamisesta:

Hallituksen esitys eduskunnalle esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyhteyksien suojaamisesta tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen tehdyn varauman peruuttamiseksi

Hallituksen esitys eduskunnalle Kansainvälisen kauppatiedon ja -yhteistyön järjestön perustamisesta hallitustenväliseksi järjestöksi tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi/lakkauttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Jakso laaditaan noudattaen jakson IV ohjeita. Jaksossa mainitaan valtiosopimuksen täydellinen nimi ja luonnehditaan lyhyesti sopimuksen sisältö.

Jakson lopusta tulee käydä ilmi valtiosopimuksen voimaantuloajankohta. Jos valtiosopimus on jo tullut kansainvälisesti voimaan, selostetaan, miten valtiosopimuksen voimaantulo määräytyy Suomen osalta. Jos sopimus ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan, selostetaan ne edellytykset, joiden täytyessä sopimus tulee kansainvälisesti voimaan. Lisäksi kerrotaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten voimaantuloajankohta, joka yleensä on sama kuin sopimuksen voimaantuloajankohta. Jos sopimusta on tarkoitus soveltaa väliaikaisesti, myös tästä mainitaan. Voimaantuloa koskevan kappaleen voi kirjoittaa esimerkiksi seuraavasti:

Kahdenvälinen sopimus: *Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun sopimuksen osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien kansallisten toimenpiteiden suorittamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.*

Monenvälinen sopimus, joka ei ole vielä voimassa: *Sopimuksen voimaantulon edellytyksenä on, että 50 valtiota ratifioi sopimuksen. Sopimus ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen edellyttämiä rikoslain muutoksia koskeva lakiehdotus. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.*

Monenvälinen sopimus, joka on tullut jo voimaan: *Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 23.4.2014. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua Suomen hyväksymiskirjan tallettamisesta. Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan.*

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Jaksossa kerrotaan lyhyesti syistä, jotka ovat johtaneet valtiosopimuksen valmisteluun kansainvälisellä tasolla, EU:ssa tai kahdenvälisesti. Kyse voi olla esimerkiksi

puutteista kansainvälisessä normistossa tai EU:n normistossa tai asiasta, joka on tarpeen järjestää sopimuksin valtioiden välillä. Taustalla voi olla myös EU:n tuomioistuimen, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tai muun kansainvälisen tuomioistuimen oikeuskäytäntö.

1.2 Valmistelu

Sopimuksen valmistelu

Valtiosopimuksen valmisteluvaiheet kuvataan tiiviisti. Jaksosta on käytävä ilmi, miten ja missä sopimusta on valmisteltu kansainvälisellä tasolla. Keskeisimmät neuvottelujen ongelmakohdat ja mahdolliset ratkaisut niihin on hyvä tuoda esiin.

Jos sopimusta on valmisteltu EU:n toimielimissä tai jos EU on muuten osallistunut sopimuksen neuvotteluihin, kerrotaan myös valmistelusta EU:ssa. Jos sopimuksen täytäntöönpanoon liittyy EU:n lainsäädäntöä, tuodaan se tässä jaksossa esiin.

Kansallinen valmistelu

Kansallisen valmistelun osalta on kerrottava vaiheista, jotka edeltävät sopimuksen hyväksymistä. Tämä tarkoittaa toisaalta tietoja neuvotteluja varten asetetusta neuvotteluvaltuuskunnasta ja tämän toiminnasta sekä sopimuksen allekirjoitusvaltuuksista. Jaksossa on hyvä tuoda lyhyesti esiin ne asiat, joita Suomi on neuvotteluissa pitänyt esillä. Jos neuvottelukantoja tai -ohjeita on valmisteltu erillisessä työryhmässä tai vastaavassa elimessä tai ministerivaliokunnassa, myös tämä mainitaan. On huolehdittava, että linkit EU:n ulkosuhdesopimuksia koskeviin eduskuntakirjelmiin ovat Valtio-neuvoston hankeikkunassa.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 58 §:ssä on säännökset maakunnan osallistumisesta valtiosopimuksia koskeviin neuvotteluihin ja tiedottamisesta maakunnan hallitukselle sen toimivaltaan kuuluvista tai maakunnalle muuten erityisen tärkeitä asioita koskevista neuvotteluista. Jos Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle on tiedotettu sopimusneuvotteluista tai Ahvenanmaan maakunta on osallistunut neuvotteluihin esimerkiksi valtuuskunnan jäsenenä tai muuten, tästä mainitaan.

Jos sopimuksen voimaansaattamiseksi on tarpeen antaa asiasisältöistä lainsäädäntöä, tässä jaksossa tehdään selkoa myös tämän lainsäädännön valmistelusta. Jos kyse on kuitenkin laajemmasta lainsäädäntöhankkeesta, valmistelu on muuten sopimuksen valmistelusta erillistä tai se on muusta syystä tarpeen, lainsäädännön valmistelua koskeva jakso voidaan kirjoittaa omana jaksonaan tämän jakson jälkeen. Tällöin jakso 1 otsikoidaan "Sopimuksen tausta ja valmistelu" ja kansallisen lainsäädännön

valmistelua koskeva jakso "Kansallisen lainsäädännön valmistelu". Kansallisen lainsäädännön valmistelua koskevaa jaksoa kirjoitettaessa noudatetaan perusrakenteisen esityksen jaksoissa 1.2 ja 5.2 olevia ohjeita.

2 Sopimuksen tavoitteet

Jaksossa tehdään lyhyesti selkoa sopimuksen tavoitteista. Jaksossa selvitetään myös pääpiirteittäin ne sopimuksen keskeiset määräykset, joilla tavoitteita halutaan saavuttaa. Sopimuksen määräyksiä ja niiden suhdetta Suomen lainsäädäntöön selostetaan jaksossa 6 (Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön).

3 Keskeiset ehdotukset

Jaksossa kerrotaan valtiosopimuksen tai kansainvälisen velvoitteen valittu voimaansaattamistapa ja sen perusteet. Jos asiasisältöistä lainsäädäntöä ei ole tarpeen muuttaa, jakso kirjoitetaan vain toteamalla, että sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ehdotetaan saatettavaksi voimaan blankettilailla esimerkiksi seuraavasti:

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi sopimuksen/pöytäkirjan. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen/pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Jos sopimuksen soveltaminen edellyttää joitakin yksittäisiä asiasisältöisiä säännöksiä voimaansaattamistapana voidaan käyttää sekamuotoista säädöstä. Tällöin tässä jaksossa perustellaan tarve sekamuotoisen säädöksen käyttämiseen.

Jos sopimuksen saattaminen voimaan edellyttää myös yksittäisiä säännöksiä laajemman asiasisältöisen lainsäädännön antamista, se mainitaan tässä, mutta lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut kirjoitetaan jaksoon 7 (Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut) noudattaen perusrakenteisen esityksen jaksossa 7 annettuja ohjeita.

Jos sopimusta tai joitakin sen määräyksiä ehdotetaan sovellettavaksi väliaikaisesti Suomen osalta, jaksoon otetaan maininta tästä. Samoin mainitaan, jos sopimukseen ehdotetaan tehtäväksi varauma tai annettavaksi selitys tai ilmoitus.

4 Esityksen vaikutukset

Jaksossa kuvataan sopimuksen voimaansaattamisesta aiheutuvat pääasialliset vaikutukset. Jos sopimuksen voimaansaattamiseksi ehdotetaan annettavaksi asiasisältöisiä

lakeja, joilla on sopimuksesta erillisiä vaikutuksia, myös näiden lakien vaikutuksista on tehtävä selkoa.

5 Lausuntopalaute

Ks. perusrakenteinen hallituksen esitys, jakso 6.

6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Jakson kirjoittamisessa noudatetaan perusrakenteisen esityksen säännöskohtaisten perustelujen kirjoitusohjeita. Jaksossa selostetaan valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräykset tiiviisti. Sopimuksen sisältö selostetaan luvuittain tai muulla tavoin ryhmiteltyinä.

Jos kyseessä on EU:n sekasopimus, määräysten sisältöä selostettaessa selvitetään myös EU:n toimivalta määräysten alalla. Tämä tehdään tyypillisesti selostamalla, mitä lainsäädäntöä EU on antanut määräysten kattamalla alalla, sen määrittelemiseksi, kuuluuko määräys kokonaan tai osittain EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. EU:n sekasopimusten osalta on keskeistä keskittyä kuvaamaan niitä määräyksiä, jotka edelleen kuuluvat Suomen toimivaltaan. Näiden määräysten osalta tulee selvittää määräysten suhde Suomen lainsäädäntöön esimerkiksi kertomalla, miten asia on säännelty kansallisessa lainsäädännössä. Lisäksi on selvitettävä, mitä muutoksia sopimuksen voimaantulo mahdollisesti edellyttää Suomen lainsäädäntöön tai mitä muita lainsäädäntötoimia sopimuksen voimaansaattamisen lisäksi edellytetään.

7 Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut

Kuten perusrakenteista hallituksen esitystä koskevissa ohjeissa sanotaan, asiasisällöltään suppeassa esityksessä säännöskohtaiset perustelut voidaan esittää keskeisissä ehdotuksissa, mikä merkitsee, että jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite ehdotetaan saatettavaksi voimaan blankettilailla, säännöskohtaisia perusteluita ei kirjoiteta erikseen vaan blankettilaista kerrotaan jaksossa 3 (Keskeiset ehdotukset).

Jos lakiehdotukseen sisältyy asiasisältöisiä säännöksiä tai esitykseen liittyy muitakin lakiehdotuksia kuin ehdotus blankettilaiksi, ehdotettujen säännösten perustelut laaditaan noudattaen perusrakenteisen esityksen säännöskohtaisista perusteluista annettuja ohjeita. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että asiasisältöisen voimaansaattamisen sisällöstä ja laajuudesta riippuu, onko kirjoitettava säännöskohtaiset perustelut vai riittävätkö perustelut keskeisissä ehdotuksissa. Esimerkiksi pelkästään toimivaltaista

viranomaista koskevan säännöksen sisältävä asiasisältöinen voimaansaattaminen ei yleensä edellytä erillistä säännöskohtaisten perustelujen jaksoa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Jakso on tarpeen vain, jos valtiosopimusta tai kansainvälistä velvoitetta voimaansaa- tettaessa on tarpeen antaa sopimuksen voimaansaattamista ja lain voimaantuloa kos- kevan blankettiasetuksen lisäksi jotakin täydentävää lakia alemman asteista säänte- lyä. Tällöin jakso kirjoitetaan perusrakenteisen esityksen jaksos 8 ohjeiden mukai- sesti.

9 Voimaantulo

Esityksestä tulee käydä ilmi, milloin valtiosopimus tulee kansainvälisesti voimaan tai milloin se mahdollisesti on jo tullut voimaan.

Jos sopimus ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan, jaksossa on selostettava ne edellytykset, joiden täytyessä sopimus tulee voimaan. Koska valtiosopimuksen kan- sainvälisen voimaantulon tarkkaa ajankohtaa ei aina tiedetä, voimaansaattamislain voimaantuloajankohta ilmaistaan esimerkiksi seuraavasti:

”Ehdotetaan, että esitykseen sisältyvä laki tulee voimaan (valtioneuvoston) asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.”

Tapauksissa, joissa sopimus jo on kansainvälisesti voimassa, tulee selostaa sopimuk- sen arvioitu voimaantuloajankohta Suomen osalta. Tällöin perusteluissa voidaan voi- maantuloajankohta ilmaista esimerkiksi seuraavasti:

”Ehdotetaan, että esitykseen sisältyvä laki tulee voimaan (valtioneuvoston) asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.”

Jos sopimusta sovelletaan tai on tarkoitus soveltaa väliaikaisesti, myös tästä maini- taan voimaantuloajaksossa. Väliaikaisen soveltamisen osalta kerrotaan, mitä määräyk- siä sovelletaan tai ehdotetaan sovellettaviksi väliaikaisesti ja mistä hetkestä alkaen väliaikainen soveltaminen alkaisi.

Voimaantuloajaksossa on hyvä tehdä myös selkoa muiden osapuolten sitoutumistilan- teesta, koska tällä on merkitystä sopimuksen voimaantuloon. Tämä voidaan tehdä

kertomalla esimerkiksi, kuinka monta osapuolta on jo hyväksynyt sopimuksen. Jos kyseessä on EU:n ulkosuhdesopimus, voimaantulojaksossa on myös kerrottava, että EU on jo sitoutunut sopimukseen, tai esitettävä arvio EU:n sitoutumisen ajankohdasta.

10 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus on tarpeen sopimuksen voimaansaattamissääädökselle, jos sopimus sisältää määräyksen maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa. Tarkemmat ohjeet maakuntapäivien suostumuksen pyytämiseksi sisältyvät Valtiosopimusoppaaseen. Jaksossa on mainittava, miltä osin sopimuksen määräykset kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Tämä tehdään tavallisesti teemmällä vertailu Ahvenanmaan itsehallintolain Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaa koskeviin asianomaisiin lainkohtiin.

Jos sopimus ei sisällä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, myös tämä todetaan.

11 Toimeenpano ja seuranta

Jaksossa tehdään selkoa siitä, miten sopimuksen velvoitteiden toteutumista on tarkoitus seurata kansainvälisesti, EU:n tasolla ja kansallisesti. Lähinnä monenvälinen sopimus sisältää joskus määräyksen määräaikaishavainnoinnista tai muusta seurannasta.

12 Suhde muihin esityksiin

Ks. perusrakenteinen hallituksen esitys, jakso 11.

13 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

13.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Valtiosopimusten hyväksymisen ja voimaansaattamisen kannalta on tärkeää, että ne sopimusmääräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, selostetaan ja perustellaan esityksessä riittävän yksityiskohtaisesti ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan vaikiintuneet tulkinnat. Jos lainsäädännön alaan kuulumisesta on jo hallituksen esityksen artiklakohtaisissa perusteluissa jaksossa 6 (Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön) tehty yksityiskohtaisesti selkoa, on riittävää, että tähän eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevaan jaksoon sisällytetään tiivis yhteenveto lainsäädännön alaan kuuluvista määräyksistä. Pelkkä toteamus, että sopi-

mus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, ei ole eduskunnan päätöksentekoa ja sopimuksen soveltamista ajatellen riittävä. Vastaavasti jaksossa selostetaan mahdolliset muut syyt, jotka perustuslain mukaan vaativat eduskunnan hyväksymisen.

EU:n sekasopimusten osalta tulee kiinnittää huomiota myös EU:n ja sen jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon. Koska sekasopimukset sisältävät sekä EU:n että jäsenvaltion toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, on heti tämän jakson alussa, jo ennen arviointia lainsäädännön alaan kuuluvista määräyksistä, ensin eroteltava EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat määräykset muista sopimuksen määräyksistä. EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat määräykset eivät kuulu eduskunnan toimivaltaan, eikä niitä siten Suomessa hyväksytä eikä saateta voimaan. Tämän vuoksi tulee esityksessä ainakin pääpiirteissään selostaa, miltä osin sopimus kuuluu jäsenvaltion toimivaltaan. Jos toimivallan jakautumisesta on hallituksen esityksen artiklakohtaisissa perusteluissa jaksossa 6 (Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön) tehty yksityiskohtaisesti selkoa, on riittävää, jos eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevaan jaksoon sisällytetään yhteenveto toimivallanjaosta ja lainsäädännön alaan kuuluvista määräyksistä.

13.2 Käsittelyjärjestys

Valtiosopimustaustaisten esitysten osalta tämän jakson otsikkona käytetään muotoa ”käsittelyjärjestys”, koska kysymys on valtiosopimusta hyväksyttäessä noudatettavasta päätöksentekojärjestyksestä taikka sekä hyväksymisessä noudatettavasta päätöksentekojärjestyksestä että sopimuksen voimaansaattamista koskevan lain säätämisyjärjestyksestä.

Jaksossa tehdään kokoavasti selkoa perustuslain kannalta merkityksellisistä sopimusmääräyksistä tai muista kansainvälisistä velvoitteista ja arvioidaan niiden suhdetta perustuslakiin. Perustuslakivaliokunnan käytäntö tulee ottaa huomioon, ja siitä on tehtävä selkoa ainakin viittauksin kunkin asian kannalta tärkeimpiin valiokunnan lausuntoihin.

Jos sopimuksen tai lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimukseen on epäselvyyttä, jakson loppuun on otettava lausuma esityksen saattamisesta perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi:

”Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.”

Jos taas sopimuksen tai lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta ei ole epäilyksiä, erillinen käsittelyjärjestysjakso ei ole tarpeen.

Jakson lopuksi esitetään arvio sopimuksen hyväksymisen käsittelyjärjestyksestä ja lakiehdotuksen säätämisyjärjestyksestä esimerkiksi seuraavasti:

Koska sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsäädännön tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

1. ponsi

Käsittelyjärjestysjaksoa seuraa valtiosopimuksen hyväksymistä koskeva ponsi, jolla pyydetään eduskunnan hyväksyntää sopimukselle sekä mahdollisille varaumille, selityksille ja ilmoituksille silloin, kun ne kuuluvat eduskunnan toimivaltaan. Jos hallituksen esitys koskee useamman valtiosopimuksen hyväksyntää, jokaiselle näistä on kirjoitettava hyväksymisponsi. Hyväksymisponsi kirjoitetaan kursiiivilla esimerkiksi seuraavasti:

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen tasavallan hallituksen ja Itävallan liittohallituksen välillä Wienissä 24.11.2017 tehdyn sopimuksen.

Kun kyse on EU-sekasopimuksesta, hyväksyntää pyydetään vain siltä osin kuin sopimuksen määräykset kuuluvat Suomen toimivaltaan.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välillä Brysselissä 30.10.2016 tehdyn strategisen kumppanuussopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Malleja erilaisista hyväksymisponseista on [Valtiosopimusoppaan](#) liitteessä 2.

2. ponsi

Hyväksymisponnista seuraavat lakiehdotukset, joita edeltää teksti:

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus / hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Jos eduskunnan hyväksyttäväksi esitetään valtiosopimus muusta syystä, esimerkiksi sen vuoksi, että sopimuksella sidotaan eduskunnan budjettivaltaa ilman, että sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, hallituksen esitykseen ei sisällytetä lakiehdotusta.

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

Lakiehdotukset numeroidaan. Ensimmäinen ehdotus on sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskeva laki.

SOPIMUSTEKSTI

Sopimusteksti on hallituksen esityksen olennainen osa eikä sen liite (ks. [PeVL 61/2017 vp](#), s. 5). Jos esityksessä on rajattu eduskunnan suostumusta perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö huomioiden siten, että osa sopimustekstistä tai sen liitteistä on jätetty suostumuksen ulkopuolelle, sopimustekstiä ei tältä osin sisällytetä esitykseen.

Valtiosopimuksen teksti sisällytetään hallituksen esitykseen rinnakkaistekstinä, jos suomi ei ole sopimuksen todistusvoimainen kieli. Tällöin suomenkielinen sopimusteksti on sivun vasemmanpuoleisella palstalla ja sopimuksen todistusvoimainen kieli (yleensä englanti) sivun oikeanpuoleisella palstalla. Jos suomi on sopimuksen todistusvoimainen kieli, sopimusteksti taitetaan vain yksipalstaisena. Vastaavalla tavalla taitetaan ruotsinkielisen hallituksen esityksen sopimusteksti.

LIITE / LIITTEET

Lakiehdotuksen rinnakkaisteksti / Lakiehdotusten rinnakkais- tekstit

Muut liitteet

VII MONITAUSTAINEN HALLITUKSEN ESITYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Sisällys

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.2 Valmistelu

Sopimuksen valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Hallituksen esityksen valmistelu

2 Sopimuksen ja EU-säädöksen pääasiallinen sisältö

3 Nykytila ja sen arviointi

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.2 Pääasialliset vaikutukset

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

6 Lausuntopalaute

7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

8 Lakiehdotuksen / Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut

9 Lakia alemman asteinen sääntely

10 Voimaantulo

11 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

12 Toimeenpano ja seuranta

13 Suhde muihin esityksiin

14 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys sekä eduskunnan

suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

14.1 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

14.2 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

1. ponsi

2. ponsi

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

SOPIMUSTEKSTI

LIITE / LIITTEET

Monitaustaiseksi hallituksen esitykseksi kutsutaan tässä oppaassa hallituksen esitystä, joka laaditaan sekä valtiosopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi että EU-säädöksen täytäntöönpanemiseksi tai täydentämiseksi.

Monitaustaisen hallituksen esityksen laatimisen kannalta jompikumpi, valtiosopimus tai EU-säädös, saattaa olla toista keskeisempi. Monitaustaisen hallituksen esityksen malliotsikointi onkin tarkoitettu muunneltavaksi esityksen luonteen, myös laajuuden mukaan. Muuntelun tukena on käytettävä perusrakenteisen, EU-taustaisen ja valtiosopimustaustaisen hallituksen esityksen laatimisen ohjeita ja valittava esitykselle niiden pohjalta sopivin nimi ja rakenne. Se, mitä kuhunkin jaksoon kirjoitetaan, määräytyy mainittujen ohjeiden ja tässä annettujen kirjoitusohjeiden mukaan. Sopivinta rakennetta suunniteltaessa on pidettävä mielessä, että kukin asia kerrotaan esityksessä vain kertaalleen. Tarvittaessa voidaan viitata toisaalla esityksessä esitettyyn.

Asian valmistelua koskevassa jaksossa on esitettävä tiedot paitsi hallituksen esityksen valmistelusta myös sopimuksen ja EU-säädöksen valmistelusta.

Esityksen tavoitteita koskeva jakso jätetään kirjoittamatta, jollei esityksellä ole muuta tavoitetta kuin valtiosopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen sekä EU-säädöksen täytäntöönpano tai täydentäminen.

Monitaustaisessa esityksessä on käsiteltävä sopimuksen määräysten kuuluminen lainsäädännön alaan eli eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja tehtävä selkoa niin perustuslain kannalta merkityksellisistä sopimusmääräyksistä kuin EU-säädöksen ehdotetun täytäntöönpano- tai täydentämissäätelyn suhteesta perustuslakiin. Tässä voidaan käyttää otsikointimallissa esitettyä järjestystä: ensin tehdään selkoa EU-säädöksen ehdotetun täytäntöönpano- tai täydentämissäätelyn suhteesta perustuslakiin ja esitetään arvio sen säätämisyjärjestyksestä, vasta sitten selostetaan eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus sopimukselle, tehdään selkoa perustuslain kannalta merkityksellisistä sopimusmääräyksistä ja esitetään arvio sopimuksen hyväksymisen järjestyksestä ja sopimuksen voimaansaattamista koskevan lain säätämisyjärjestyksestä. Jos sopimuksen ja lakiehdotusten perustuslainmukaisuudesta ei ole epäilyksiä, riittää, että perusteluihin otetaan maininta tästä. Käsitelyjärjestystä koskevaa erillistä jaksoa ei tällöin ole tarpeen kirjoittaa.

Ponsia kirjoitetaan kaksi. Ensimmäinen on ponsi valtiosopimuksen hyväksymiseksi, toinen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymiseksi:

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi tavaramerkkioikeudesta Singaporessa 16.3.2006 tehdyn Singaporen sopimuksen sekä sen 22 artiklassa tarkoitetut soveltamissäännöt.

Koska jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä annetussa direktiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, ja koska Singaporen sopimus ja sopimuksen soveltamissäännöt sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Jos monitaustaisessa esityksessä ehdotetaan EU:n asetusta täydentäviä säännöksiä, ponsi lakiehdotusten hyväksymiseksi kirjoitetaan:

Koska – – asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, ja koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

VIII TÄYDENTÄVÄN HALLITUKSEN ESITYKSEN LAATIMINEN

1 Yleistä

Täydentävässä hallituksen esityksessä tehdään selkoa siitä, miksi täydentävä esitys annetaan. Siinä kerrotaan, kuinka se on valmisteltu, miten sillä täydennetään alkupe-
räistä, täydennettävää esitystä, miten se vaikuttaa jo tehtyihin vaikutusarvioihin ja mi-
ten se kenties vaikuttaa säätämisyjärjestykseen. Siinä ei toisteta, mitä on kerrottu jo
täydennettävässä esityksessä. Täydentävä esitys on laadittava ajatellen, että edus-
kunnassa käsittelyn pohjana on alkuperäisen esityksen ja täydentävän esityksen muo-
dostama kokonaisuus.

Täydentävän hallituksen esityksen vähimmäisisältö

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

PERUSTELUT

- 1 Asian tausta ja valmistelu
 - 1.1 Tausta
 - 1.2 Valmistelu
- 2 Keskeiset ehdotukset
- 3 Voimaantulo
- 4 Suhde täydennettävään esitykseen

Ponsi

LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET

LIITE / LIITTEET

Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit

Täydentävän hallituksen esityksen nimi kirjoitetaan täydennettävän esityksen nimen mukaisesti seuraavasti:

Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistieläksi ja siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 147/2017 vp) täydentämisestä

Täydentävän *esityksen taustaksi* tulee mainita hallituksen esitys, jota esitetään täydennettäväksi, sekä kertoa lyhyesti, mikä on johtanut täydentävän esityksen valmisteluun.

Asian valmistelua koskevassa jaksossa on tehtävä selkoa täydentävän esityksen valmistelusta ja valmistelussa syntyneestä aineistosta. Esitykseen on otettava linkki Valtioneuvoston hankeikkunaan, johon on lisätty linkit täydentävän esityksen valmistelussa syntyneisiin asiakirjoihin.

Nykytilaa ja sen arviointia koskevaa jaksoa ei yleensä ole tarpeen kirjoittaa täydentävään esitykseen, sillä nykytila on kuvattu ja arvioitu jo esityksessä, jota täydennetään. Sama koskee *esityksen tavoitteita*.

Vaikka esityksessä ehdotetut täydennykset olisivat pelkästään teknisiä, täydentävään esitykseen on aina kirjoitettava, mitkä ovat *esityksen keskeiset ehdotukset*. Itsenäisiä *vaikutuksia* täydentävällä esityksellä sitä vastoin ei yleensä ole. Myös *toteuttamismahintoja koskeva jakso* kirjoitetaan vain, jos on tarpeen.

Lausuntopalautetta koskeva jakso kirjoitetaan täydentävään esitykseen, jos täydentävän esityksen laatimisen yhteydessä on järjestetty kuulemisia.

Täydentävän hallituksen esityksen *säännöskohtaiset perustelut* esitetään omassa jaksossaan. Ne voidaan esittää keskeisten ehdotusten yhteydessä, jos esitys on asiasällöltään suppea. Jos esityksessä vaikkapa ehdotetaan vain, että tekstiin tehdään samasanainen muutos moneen lainkohtaan, riittää, että muutoksesta kerrotaan keskeisissä ehdotuksissa ja yksilöidään lainkohdat, joihin muutos ehdotetaan tehtäväksi.

Miltä osin sääntelykokonaisuutta ehdotetaan täydennettäväksi *lakia alemman asteisin säännöksin*, kirjoitetaan täydentäviin esityksiin vain, jos täydentävään esitykseen sisältyy ehdotus valtuutukseksi, jota ei ole täydennettävässä esityksessä.

Vaikka täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvät lait yleensä esitetään tuleviksi voimaan samanaikaisesti kuin täydennettävässä esityksessä ehdotetut lait, *voimaantuloa koskeva jakso* on aina otettava myös täydentävään hallituksen esitykseen ja voimaantuloajankohta ilmoitettava siinäkin.

Toimeenpanoa ja seurantaa koskeva jakso kirjoitetaan täydentävään esitykseen vain, jos täydentävässä esityksessä on toimeenpanosta tai seurannasta jotakin, mitä ei ole esitetty täydennettävässä esityksessä.

Täydentävässä hallituksen esityksessä on aina oltava *jakso täydentävän esityksen suhteesta täydennettävään esitykseen*. Jaksossa yksilöidään lainkohdat, joihin täydentävä esitys vaikuttaa. Jaksossa ei toisteta sitä, mikä käy ilmi keskeisistä ehdotuksista.

Jos täydentävä esitys tuo kytkennän muuhun hallituksen esitykseen kuin täydennettävään esitykseen, tästä on kerrottava ja tätä koskeva jakso otsikoitava *Esityksen riippuvuus muista esityksistä*. *Suhdetta talousarvioesitykseen koskeva jakso* kirjoitetaan vain, jos alkuperäinen esitys ei liity valtion talousarvioon tai lisätalousarvioon, mutta täydentävä esitys liittyy.

Suhdetta perustuslakiin ja säättämisjärjestystä koskeva jakso kirjoitetaan täydentävään esitykseen, jos täydentävään esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa on yksi tai useampi säännös, jonka perustuslainmukaisuutta on tarpeen arvioida.

2 Täydentävän hallituksen esityksen lakitekstit ja rinnakkaistekstit

Hallituksen esityksen täydentäminen saattaa olla sisällöltään ehdotus

- uuden lakiehdotuksen lisäämiseksi alkuperäiseen hallituksen esitykseen,
- alkuperäiseen esitykseen sisältyneen lakiehdotuksen muuttamiseksi taikka
- alkuperäiseen esitykseen sisältyneen lakiehdotuksen jättämiseksi hyväksymättä.

2.1 Täydentäminen lisäämällä uusi lakiehdotus

Jos alkuperäistä esitystä ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä esitykseen kokonaan uusi lakiehdotus, johtolause ja lakiteksti kirjoitetaan tavalliseen tapaan niin kuin uuden lain tai muutoslain johtolause sen mukaan, kummasta on kysymys. Muutoslakiehdotuksen rinnakkaisteksti otetaan esityksen liitteeksi sekin tavalliseen tapaan.

2.2 Täydentäminen muuttamalla annettua lakiehdotusta

Jos alkuperäistä esitystä täydennetään puuttamalla alkuperäiseen esitykseen sisältyneeseen lakiehdotukseen poistamalla siitä lainkohtia, muuttamalla siihen sisältyneitä

lainkohtia tai lisäämällä siihen kokonaan uusia lainkohtia, se millaiseksi johtolause kirjoitetaan, riippuu siitä, onko alkuperäiseen esitykseen sisältynyt lakiehdotus ehdotus kokonaan uudeksi laiksi vai ehdotus muutoslaksi.

Uuden lakiehdotuksen täydentäminen

Jos esityksessä ehdotetaan hallituksen esityksen täydentämistä niin, että muutoksia ehdotetaan alkuperäiseen esitykseen sisältyneeseen ehdotukseen kokonaan uudeksi laiksi, täydentävässä esityksessä lain johtolause kirjoitetaan yksinkertaisesti kuten uuden lain johtolause: ”Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:”

Lakitekstiin otetaan tässä tapauksessa joko kokonaan uusi lakiteksti tai lakiteksti siltä osin kuin sitä ehdotetaan muutettavaksi. Valinta riippuu muutosten määrästä suhteessa alkuperäiseen esitykseen sisältyneeseen lakiehdotukseen. Vähäiset muutokset mittavahkoon lakitekstiin voidaan toisinaan osoittaa ottamalla lakitekstiksi pelkät muutettavat lainkohdat, mutta jos muutokset kohdistuvat lakitekstiin laajalti, lakiteksti on aihetta toistaa täydentävässä tekstissä kokonaisuudessaan.

Jos lakitekstiin ehdotetaan lisättäväksi kokonaan uusia pykäläiä, ne otetaan lakitekstiin niin sanottuina a-pykälinä niiden oikean kohdan osoittamiseksi. Vastaavasti jos lakitekstistä ehdotetaan poistettavaksi kokonaisia pykäläiä, jäljempänä olevia pykäläiä ei numeroida uudelleen. Kummassakin tapauksessa eduskunta huolehtii pykäläien lopullisesta numeroinnista.

Muutokset alkuperäiseen esitykseen nähden havainnollistetaan rinnakkaistekstein. Rinnakkaistekstiin otetaan vasemmalle palstalle voimassa olevan lain asemesta alkuperäiseen esitykseen sisältyneen ehdotuksen lakiteksti ”Alkuperäinen ehdotus” muutettavilta osin tai kokonaisuudessaan.

Muutoslakiehdotuksen täydentäminen

Jos täydentävällä esityksellä puututaan alkuperäiseen esitykseen sisältyneeseen muutoslakiehdotukseen, johtolause kirjoitetaan sellaisena kuin se olisi lopullisessa lakiehdotuksessa. Näin menetellään riippumatta siitä, miten täydentävän esityksen lakitekstit koostetaan.

Myös lakiteksti on suotavaa ottaa esitykseen sellaisena kuin se olisi täydentämisen jälkeen. Täydentävän esityksen havainnollistamiseksi rinnakkaistekstejä laaditaan kaksi: toiseen laaditaan vertailu voimassa olevaan lakiin ja toiseen vertailu alkuperäiseen esitykseen sisältyneeseen lakiehdotukseen (”Alkuperäinen ehdotus”).

2.3 Täydentäminen ehdottamalla lakiehdotuksen hyväksymättä jättämistä

Jos täydentävän esityksen tarkoituksena on eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen sisältyneen lakiehdotuksen "poistaminen", ponnassa esitetään, että eduskunta jättäisi asianomaisen lakiehdotuksen hyväksymättä.

3 Lakiehdotusten numerointi

Täydentävässä hallituksen esityksessä käytetään lakiehdotuksista samaa numeroa kuin täydennettävässä esityksessä. Uudelle lakiehdotukselle annetaan uusi järjestysnumero.

4 Täydentävän hallituksen esityksen ponsi

Täydentävän hallituksen esityksen ponnassa ilmaistaan, miten esityksellä ehdotetaan täydennettävää esitystä täydennettävän. Jos täydentävällä esityksellä ehdotetaan liisättäväksi täydentävään esitykseen uusi lakiehdotus, ponsi kirjoitetaan tavalliseen tapaan:

"Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus / hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:"

Jos täydentävällä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi täydennettävään esitykseen sisältynyttä lakiehdotusta, ponsi kirjoitetaan jonkin seuraavan, tapaukseen soveltuvan esimerkin mukaisesti:

"Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta hyväksyisi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 175/2016 vp) 1. lakiehdotuksen tässä täydentävässä esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuna:"

"Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta hyväksyisi tupakkalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2016 vp) 1. lakiehdotuksen 74, 80, 113 ja 114 §:n tässä täydentävässä esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuina:"

Jos täydentävällä esityksellä ehdotetaan täydennettävästä esityksestä ”poistettavaksi” lakiehdotus, pyydetään, että eduskunta jättäisi asianomaisen lakiehdotuksen hyväksymättä, ja ponsi kirjoitetaan seuraavan esimerkin mukaisesti:

”Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta jättäisi hyväksymättä maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) 34. lakiehdotuksen.”

Täydennettävään hallituksen esitykseen sisältyneen lakiehdotuksen muuttamista ja uuden lakiehdotuksen täydennettävään esitykseen lisäämistä koskevan täydentävän hallituksen esityksen ponsi kirjoitetaan seuraavan esimerkin mukaisesti:

”Edellä esitetyn perusteella esitetään, että eduskunta hyväksyisi yhdenvertaisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 19/2014 vp) 2. lakiehdotuksen 1 §:n, 3. lakiehdotuksen 1, 4 ja 15 §:n sekä 4. lakiehdotuksen 1 §:n tässä täydentävässä esityksessä ehdotetulla tavalla muutettuina, sekä annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava uusi lakiehdotus:”

Jos täydentävällä hallituksen esityksellä ehdotetaan useanlaisia täydennettävän hallituksen esityksen lakiteksteihin kohdistuvia muutoksia, ne kirjoitetaan järjestykseen:

– – esitetään, että eduskunta jättäisi hyväksymättä – – ja hyväksyisi – – ehdotetulla tavalla muutettuna, sekä annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava uusi lakiehdotus:

IX RINNAKKAISTEKSTIN LAATIMINEN

Lakiehdotuksia havainnollistetaan rinnakkaistekstein. Rinnakkaistekstit otetaan esityksen liitteeksi ja ne numeroidaan kutakin lakiehdotusta vastaavasti.

Rinnakkaisteksti laaditaan, kun esityksessä ehdotetaan voimassa olevaa lakia muutettavaksi sekä kun muuttamisen ohella ehdotetaan laista kumottaviksi lainkohtia tai lakiin lisättäviksi niitä. Jos lakiehdotuksella pelkästään lisätään lakiin lainkohtia, rinnakkaistekstiä ei laadita. Tästä poikkeuksena on kuitenkin esitys, jossa ehdotetaan muutoksia moneen lakiin. Jos kokonaisuuteen sisältyy lakiehdotus tai useampi, jolla vain lisätään lakiin uusi lainkohta tai useampi, kokonaisuuden hahmottamiseksi on hyödyllistä ottaa mukaan myös tällaisten lakien rinnakkaistekstit.

Rinnakkaisteksteihin sisällytetään lain nimikkeen ja johtolauseen lisäksi lakiehdotuksessa kumottaviksi, muutettaviksi ja lisättäviksi ehdotetut lainkohdat, mutta ei lainkohtia, joihin ei lakiehdotuksella lainkaan puututa. Pykälää osittain muutettaessa on aiheellista ottaa mukaan myös muuttamatta jäävä osa, sillä se on yleensä tarpeen muutoksen ymmärtämisessä.

Rinnakkaisteksteissä sijoitetaan voimassa olevan lain teksti vasemmalle palstalle ”Voimassa oleva laki” ja ehdotettu lakiteksti oikealle palstalle ”Ehdotus”. Voimassa olevasta laista kursivoidaan ne tekstiosuudet, jotka ehdotetaan kumottaviksi tai poistettaviksi, mutta ei niitä kohtia, jotka ehdotetaan korvattaviksi uudella tekstillä. Jos pykälä, momentti tai kohta uusitaan sisällöltään kokonaan, voimassa olevaa tekstiä ei kursivoida miltään osin. Jos sen sijaan voimassa olevaa tekstiä sekä pysytetään että muutetaan ja mahdollisesti lisätään uutta tekstiä, käytetään voimassa olevassa tekstissä kursivointia osoittamaan poisjääviä kohtia. Vasemmalle palstalle sijoitetaan voimassa oleva säädösteksti siinäkin tapauksessa, että eduskunnassa olisi samanaikaisesti käsiteltävänä jokin toinen samaa säännöstä koskeva muutosehdotus. Täydentävässä hallituksen esityksessä vasemmalle palstalle sijoitetaan kuitenkin eräissä tapauksissa alkuperäiseen esitykseen sisältyneen lakiehdotuksen teksti.

Ehdotettavissa lakiteksteissä kursivoidaan voimassa oleviin lakeihin ehdotetut muutokset ja lisäykset. Kumottaviksi ehdotetut lainkohdat sisällytetään vasemmalle palstalle kursivoituina, ja oikealle palstalle merkitään sulkeisiin sana ”kumotaan” ja selvyysden niin vaatiessa momentin tai kohdan numero. Jos muutettavaksi tai lisättäväksi ehdotetaan kursivoitu tekstiosuus, esimerkiksi rikosnimike, se ilmaistaan oikealla palstalla lihavalla *kursiivilla*. Vastaavasti ilmaistaan lihavalla kirjoitetun tekstin, esimerkiksi lain nimikkeen tai luvun otsikon, muutos lihavalla kursiivilla.

Edellä selostetusta rinnakkaistekstijärjestelmästä voidaan ja on aiheellista poiketa, jos se on välttämätöntä muutosten ymmärrettävyyden parantamiseksi.

Täydentävään hallituksen esitykseen liitettävistä rinnakkaisteksteistä on tarkemmat ohjeet jaksossa VIII.

Seuraavassa on kaksi esimerkkiä rinnakkaistekstistä. Ensimmäisessä kumotaan ja muutetaan lakitekstiä, muutetaan myös pykälän otsikko. Toisessa lakiteksti on aseteltu rinnakkain asiasisällön mukaan pykälänumeroinnista poiketen. Siinä on myös lakiehdotuksen palstalla lukijaa ohjaava viittaus toisaalle ehdotuksen tekstiin.

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

kilpailulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kilpailulain (948/2011) 30 d §, sellaisena kuin se on laissa 595/2013, ja
muutetaan väliaikaisesti 33 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 662/2012, seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
30 d § <i>Tietojenantovelvollisuus</i>	
<i>Tämän luvun mukaisessa valvonnassa kunnan, kuntayhtymän ja valtion sekä niiden määräysvallassa olevien yksiköiden velvollisuuteen antaa tietoja sovelletaan, mitä 33 §:ssä säädetään elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuudesta.</i>	(kumotaan)
33 § <i>Elinkeinonharjoittajan tietojenantovelvollisuus</i>	33 § <i>Tietojenantovelvollisuus</i>
<i>Elinkeinonharjoittaja ja elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan sille kaikki kilpailunrajoituksen sisällön, tarkoituksen ja vaikutuksen sekä kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi ja 4 luvussa tarkoitetun yrityskaupan arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.</i>	<i>Elinkeinonharjoittaja, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä, hankintayksikkö, kunta, kuntayhtymä ja valtio sekä niiden määräysvallassa olevat yksiköt ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki kilpailunrajoituksen sisällön, tarkoituksen ja vaikutuksen sekä kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi</i>

	ja 4 luvussa tarkoitetun yrityskaupan sekä 4 a luvussa tarkoitetun menettelyn, rakenteen ja niiden vaikutusten arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.
<i>Elinkeinonharjoittajan ja elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän on myös annettava Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta tietoja ja asiakirjoja sen selvittämiseksi, onko elinkeinonharjoittajalla tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymällä määräävä markkina-asema.</i>	
<i>Vastaavat tiedot ja asiakirjat on annettava aluehallintovirastolle sen selvittäessä kilpailunrajoituksia tai kilpailuolosuhteita.</i>	
Tiedot on <i>niin</i> vaadittaessa annettava kirjallisina.	Tiedot on vaadittaessa annettava kirjallisina. <i>Tiedot voidaan toimittaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.</i>
	—
	<i>Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 33 § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2019.</i>

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

kuluttajansuojalain 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luku seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
2 luku Markkinoinnin sääntely	2 luku Markkinointi ja menettelyt asiakas- suhteessa
1 §	1 § <i>Hyvän tavan vastaisen markkinoinnin ja sopimattoman menettelyn kielto</i>
Markkinoinnissa ei saa käyttää hyvän tavan vastaista tai <i>muutoin</i> kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä.	<i>Markkinointi ei saa olla hyvän tavan vastaista eikä siinä saa käyttää kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä. Sopimatonta menettelyä ei saa käyttää myöskään asiakassuhteessa.</i>
Markkinointia, joka ei sisällä kuluttajien terveyden tai taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, on aina pidettävä sopimattomana.	(ks. ehdotettu 2 luvun 7 §:n 3 momentti)
	2 § <i>Markkinoinnin hyvän tavan vastaisuus</i>
	<i>Markkinointia pidetään hyvän tavan vastaisena, jos se on selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksytyjen yhteiskunnallisten arvojen kanssa ja erityisesti jos:</i> 1) se loukkaa ihmisarvoa taikka uskonnollista tai poliittista vakaumusta;

	<p>2) siinä esiintyy sukupuoleen, ikään, etniseen tai kansalliseen alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään seikkaan perustuvaa syrjintää; taikka</p> <p>3) siinä suhtaudutaan hyväksyvästi toimintaan, jossa vaarannetaan terveyttä, yleistä turvallisuutta tai ympäristöä ilman, että tällaisen toiminnan esittämiseen on markkinoitavaan hyödykkeeseen liittyvää asiallista perustetta.</p>
	<p><i>Alaikäisille suunnattua tai alaikäiset yleisesti tavoittavaa markkinointia pidetään hyvän tavan vastaisena erityisesti, jos siinä käytetään hyväksi alaikäisen kokemattomuutta tai herkkäuskoisuutta, jos se on omiaan vaikuttamaan haitallisesti alaikäisen tasapainoiseen kehitykseen tai jos siinä pyritään sivuuttamaan vanhempien mahdollisuus toimia täysipainoisesti lapsensa kasvattajina. Hyvän tavanvastaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon markkinoinnin yleisesti tavoittamien alaikäisten ikä ja kehitystaso sekä muut olosuhteet.</i></p>
	<p>3 §</p> <p><i>Menettelyn sopimattomuus</i></p>
	<p><i>Menettelyä pidetään sopimattomana, jos se on:</i></p> <p>1) <i>elinkeinotoiminnassa yleisesti hyväksyttävän asianmukaisen menettelytavan vastainen; ja</i></p> <p>2) <i>omiaan selvästi heikentämään kuluttajan kykyä tehdä perusteltu ostopäätös tai kulutushyödykkeeseen liittyvä muu päätös ja johtamaan siihen, että kuluttaja tekee päätöksen, jota hän ei ilman menettelyä olisi tehnyt.</i></p>
	<p><i>Sopimattomina pidetään erityisesti menettelyjä, jotka ovat 4—14 §:n vastaisia.</i></p>
	<p><i>Jos menettely on suunnattu tietyille kuluttajaryhmälle, menettelyn sopimattomuutta arvioidaan tämän kuluttajaryhmän näkökulmasta. Jos menettely on omiaan heikentämään sellaisten kuluttajien päätöksentekoa, jotka ovat erityisen alttiita vaikuttamiselle ikänsä, vammansa tai</i></p>

	<i>herkkäuskoisuutensa vuoksi, ja elinkeinonharjoittajan olisi pitänyt se kohtuudella ymmärtää, menettelyn sopimattomuutta arvioidaan tällaisen kuluttajaryhmän näkökulmasta.</i>
1 a §	4 § Markkinoinnin tunnistettavuus
Markkinoinnissa ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja	Markkinoinnissa tai asiakassuhteessa ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jos tiedot ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tekee ostopäätöksen tai muun kulutushyödykkeeseen liittyvän päätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt.
	<p><i>Totuudenvastaiset tai harhaanjohtavat tiedot voivat koskea erityisesti:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kulutushyödykkeen olemassaoloa, saatavuutta, lajia, laatua, määrää ja muita keskeisiä ominaisuuksia; 2) kulutushyödykkeen alkuperää, valmistustapaa ja -aikaa, käyttöä ja käytön vaikutuksia sekä hyödykkeelle tehtyjen testien tuloksia; 3) kulutushyödykkeen hintaa tai sen määräytymisen perusteita, erityistä hinta-etuutta ja maksuehtoja; 4) kulutushyödykkeen toimitusaikaa ja muita toimitusehtoja; 5) myyntimenettelyn luonnetta, asiakaspalvelua sopimuksen teon jälkeen ja asiakasvalitusten käsittelyä; 6) huollon, korjausten ja varaosien tarvetta ja saatavuutta; 7) elinkeinonharjoittajan tai hänen edustajansa henkilöllisyyttä, yhteystietoja, ominaisuuksia ja asemaa markkinoilla sekä heidän saamiensa palkintoja ja tunnustuksia; 8) elinkeinonharjoittajan oikeuksia ja velvollisuuksia, mukaan lukien sitoumusta noudattaa käytännesääntöihin sisältyviä velvoitteita; 9) kuluttajan oikeuksia, velvollisuuksia ja riskejä.

	<p>7 §</p> <p><i>Olennaisten tietojen antamatta-jättäminen</i></p>
	<p><i>Markkinoinnissa tai asiakassuhteessa ei saa jättää antamatta sellaisia asiayhteys huomioon ottaen olennaisia tietoja, jotka kuluttaja tarvitsee ostopäätöksen tai muun kulutushyödykkeeseen liittyvän päätöksen tekemiseksi ja joiden puuttuminen on omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tekee päätöksen, jota hän ei olisi riittävin tiedoin tehnyt.</i></p>
	<p><i>Arvioitaessa tietojen riittävyttä otetaan huomioon tietojen selkeys, ymmärrettävyys ja oikea-aikaisuus, käytettyyn viestiin liittyvät rajoitteet sekä elinkeinonharjoittajan muut toimenpiteet olennaisten tietojen antamiseksi kuluttajille.</i></p>
	<p><i>Kuluttajan terveyden ja turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot on aina annettava.</i></p>
	<p>8 §</p> <p><i>Tiedonantovelvollisuus tarjottaessa yksilöityä kulutushyödykettä</i></p>
	<p><i>Tarjottaessa yksilöityä kulutushyödykettä tiettyyn hintaan markkinoinnista on käytävä ilmi:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1) kulutushyödykkeen pääominaisuudet siinä laajuudessa kuin on asianmukaista ottaen huomioon kulutushyödyke ja käytetty viestiin;</i> <i>2) elinkeinonharjoittajan nimi ja maantieteellinen osoite sekä, jos elinkeinonharjoittaja toimii toisen elinkeinonharjoittajan asiamiehenä tai edustajana, samat tiedot hänen päämiehestään;</i> <i>3) kulutushyödykkeen kokonaishinta veroineen tai, jos täsmällistä hintaa ei voida ilmoittaa, hinnan määräytymisen perusteet;</i> <i>4) maksua, toimitusta, sopimuksen täyttämistä ja asiakasvalituksia koskevat käytännöt, jos ne poikkeavat siitä, mitä kuluttajilla on yleensä aihetta olettaa;</i> <i>5) mahdollinen oikeus irtisanoa tai peruuttaa sopimus.</i>

	<p>9 §</p> <p><i>Kielto käyttää aggressiivisia menettelyjä</i></p>
	<p><i>Markkinoinnissa tai asiakassuhteessa ei saa käyttää aggressiivista menettelyä.</i></p>
	<p><i>Aggressiivisena menettelynä pidetään häirintää, pakottamista ja muuta sellaista kuluttajan painostamista, joka on omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tekee ostopäätöksen tai muun kulutushyödykkeeseen liittyvän päätöksen, jota hän ei ilman painostamista olisi tehnyt.</i></p>
	<p><i>Menettelyn aggressiivisuutta arvioitaessa otetaan huomioon erityisesti:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1) menettelyn ajoitus, paikka, luonne ja kesto;</i> <i>2) uhkaava tai halventava kielenkäyttö tai käyttäytyminen;</i> <i>3) kuluttajan vastoinkäymisten tai muiden sellaisten henkilöön liittyvien seikkojen hyväksikäyttö, jotka heikentävät kuluttajan arvostelukykä;</i> <i>4) sopimukseen tai lakiin perustuvien kuluttajan oikeuksien käytön hankaloittaminen;</i> <i>5) uhkaus ryhtyä toimiin, jotka eivät ole lain mukaan sallittuja.</i>
2 a §	<p>10 §</p> <p><i>Kulutushyödykkeiden toimittaminen ilman tilausta</i></p>
<p>Markkinoinnissa ei saa tarjota kulutushyödykkeitä toimittamalla niitä kuluttajille ilman nimenomaista tilausta ja edellyttämällä kuluttajalta maksua, hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä taikka muuta toimenpidettä.</p>	<p>Markkinoinnissa ei saa tarjota kulutushyödykkeitä toimittamalla niitä kuluttajille ilman nimenomaista tilausta ja edellyttämällä kuluttajalta maksua, hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä taikka muuta toimenpidettä.</p>
3 §	<p>11 §</p> <p><i>Hinnanalennusilmoitukset</i></p>
<p>Kulutushyödykkeen hintaa ei saa ilmoittaa alennetuksi enempää kuin se tosiasiallisesti alittaa elinkeinonharjoittajan aikaisemmin perimän hinnan.</p>	<p>Kulutushyödykkeen hintaa ei saa ilmoittaa alennetuksi enempää kuin se tosiasiallisesti alittaa elinkeinonharjoittajan aikaisemmin perimän hinnan.</p>

<p>4 §</p>	<p>12 § <i>Yhdistetyt tarjoukset ja kylkiäistarjoukset</i></p>
<p>Jos markkinoinnissa tarjotaan kulutus-hyödykkeitä yhteisellä hinnalla tai niin, että ostamalla hyödykkeen saa alennetulla hinnalla toisen hyödykkeen tai muun erityisen edun, markkinoinnissa on selkeästi ilmoitettava:</p> <p>1) tarjouksen sisältö ja arvo sekä yhteisellä hinnalla tarjotuista hyödykkeistä lisäksi niiden erilliset hinnat, paitsi jos hyödykkeen hinta erikseen hankittuna on pienempi kuin kymmenen euroa;</p> <p>2) tarjouksen hyväksi käyttämistä koskevat ehdot, erityisesti tarjouksen kesto sekä määrälliset ja muut rajoitukset.</p>	<p>Jos markkinoinnissa tarjotaan kulutus-hyödykkeitä yhteisellä hinnalla tai niin, että ostamalla hyödykkeen saa alennetulla hinnalla toisen hyödykkeen tai muun erityisen edun, markkinoinnissa on selkeästi ilmoitettava:</p> <p>1) tarjouksen sisältö ja arvo sekä yhteisellä hinnalla tarjotuista hyödykkeistä lisäksi niiden erilliset hinnat, <i>jollei</i> hyödykkeen hinta erikseen hankittuna <i>ole</i> pienempi kuin kymmenen euroa;</p> <p>2) tarjouksen hyväksi käyttämistä koskevat ehdot, erityisesti tarjouksen kesto sekä määrälliset ja muut rajoitukset.</p>
<p>4 a §</p>	
<p><i>Vertailevalla mainonnalla tarkoitetaan tässä pykälässä mainontaa, josta voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa kilpailija tai kilpailijan markkinoima hyödyke.</i></p>	<p>(kumotaan)</p>
<p><i>Vertaileva mainonta on vertailun osalta sallittu, jos:</i></p> <p>1) <i>se ei ole totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa;</i></p> <p>2) <i>se koskee hyödykkeitä, joita käytetään samaan tarkoitukseen tai samoihin tarpeisiin;</i></p> <p>3) <i>siinä verrataan puolueettomasti hyödykkeiden yhtä tai useampaa olennaista, merkityksellistä, toteen näytettävissä olevaa ja edustavaa ominaisuutta tai hyödykkeiden hintoja;</i></p> <p>4) <i>se ei aiheuta sekaannuksen vaaraa mainostajan ja kilpailijan tai heidän tavaramerkkiensä, toiminimiensä, muiden erottuvien tunnustensa taikka hyödykkeitensä kesken;</i></p> <p>5) <i>siinä ei väheksytä eikä halvenneta kilpailijan tavaramerkkiä, toiminimeä, muuta erottuvaa tunnusta, hyödykettä, toimintaa tai oloja;</i></p> <p>6) <i>siinä ei käytetä sopimattomasti hyväksi kilpailijan tavaramerkin, toiminimen tai muun erottuvan tunnuksen mainetta taikka kilpailijan markkinoiman hyödykkeen alkuperänimitystä;</i></p> <p>7) <i>siinä ei esitetä hyödykettä sellaisen hyödykkeen jäljitelmänä tai toisintona, jolla on suojattu tavaramerkki.</i></p>	

<p><i>Muuten kuin vertailun osalta vertailevaan mainontaan sovelletaan, mitä muualla laissa säädetään mainonnasta ja muusta markkinoinnista.</i></p>	
<p>4 b §</p>	<p>13 § <i>Markkinointiarpajaisten ehtojen selkeys</i></p>
<p>Jos markkinointiin liittyy arvontoja, yleisökilpailuja tai pelejä, niihin osallistumisen ehtojen on oltava selkeitä ja ymmärrettäviä sekä helposti saatavilla.</p>	<p>Jos markkinointiin liittyy arvontoja, yleisökilpailuja tai pelejä, niihin osallistumisen ehtojen on oltava selkeitä ja ymmärrettäviä sekä helposti saatavilla.</p>
<p>5 §</p>	<p>14 § <i>Markkinointiarpajaisten vastikkeettomuus</i></p>
<p>Markkinoinnissa ei saa luvata sattumanvaraista etua, jonka saaminen edellyttää vastiketta, kulutushyödykkeen ostamista tai ostotarjouksen tekemistä.</p>	<p>Markkinoinnissa ei saa luvata sattumanvaraista etua, jonka saaminen edellyttää vastiketta, kulutushyödykkeen ostamista tai ostotarjouksen tekemistä.</p>
<p>Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske sanoma- ja aikakauslehdissä järjestettäviä tavanimaisia ajanvietteeksi katsottavia kilpatehtäviä.</p>	<p>Mitä 1 momentissa <i>säädetään</i>, ei koske sanoma- ja aikakauslehdissä järjestettäviä tavanimaisia ajanvietteeksi katsottavia kilpatehtäviä.</p>
<p>6 §</p>	<p>15 § <i>Tarkemmat säännökset</i></p>
<p>Asetuksella voidaan antaa tarpeellisia säännöksiä: 1) tuotemerkintöjen ja käyttöohjeiden liittämistä kulutushyödykkeeseen sekä muiden kulutushyödykkeen laatua, ominaisuuksia ja käyttöä koskevien tietojen antamisesta markkinoinnissa; 2) kulutushyödykkeen hinnan ja luottoehtojen sekä muiden sopimusehtojen ilmoittamisesta markkinoinnissa; sekä 3) markkinointiin liittyvien yleisökilpailujen järjestämisestä sekä markkinoinnissa annettavien palkintojen tai vastikkeettomien etujen sallituista enimmäismääristä.</p>	<p><i>Valtioneuvoston</i> asetuksella voidaan antaa <i>tarkempia</i> säännöksiä: 1) tuotemerkintöjen ja käyttöohjeiden liittämistä kulutushyödykkeeseen sekä muiden kulutushyödykkeen laatua, ominaisuuksia ja käyttöä koskevien tietojen antamisesta markkinoinnissa; 2) kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa; 3) <i>sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY liitteen I pänemiseksi täytäntöön.</i></p>

<p>7 §</p>	<p>16 § <i>Kielto</i></p>
<p><i>Markkinointia tilaavaa tai suorittavaa</i> elinkeinonharjoittajaa voidaan, jos se on kuluttajansuojan kannalta tarpeellista, kieltää jatkamasta tämän luvun säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten <i>tai määräysten</i> vastaista markkinointia taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa markkinointia. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.</p>	<p>Elinkeinonharjoittajaa voidaan, jos se on kuluttajansuojan kannalta tarpeellista, kieltää jatkamasta tämän luvun säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten vastaista <i>menettelyä</i> taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa <i>menettelyä</i>. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.</p>
<p>Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös 1 momentissa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan <i>henkilöön</i> tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.</p>	
<p>8 §</p>	<p>17 § <i>Kiellon määrääminen</i></p>
<p>Kiellon, jota 7 §:ssä tarkoitetaan, määrää markkinaoikeus. Markkinaoikeus voi myös antaa kiellon väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.</p>	<p>Kiellon, jota 16 §:ssä tarkoitetaan, määrää markkinaoikeus. Markkinaoikeus voi antaa kiellon <i>myös</i> väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.</p>
<p>Kuluttaja-asiamies voi määrätä 7 §:ssä tarkoitetun kiellon tai antaa kiellon väliaikaisena sen mukaan kuin on säädetty laissa kuluttaja-asiamiehestä.</p>	<p>Kuluttaja-asiamies voi määrätä 16 §:ssä tarkoitetun kiellon tai antaa kiellon väliaikaisena sen mukaan kuin <i>Kuluttajavirastosta annetun lain (1056/1998) 6 §:ssä säädetään</i>.</p>
<p>8 a §</p>	<p>18 § <i>Lääninhallituksen kielto eräissä asioissa</i></p>
<p>Lääninhallitus voi määrätä 7 §:ssä tarkoitetun kiellon asiassa, joka koskee kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa annetun asetuksen (9/1989), <i>sen nojalla annettujen määräysten</i> tai asuntojen markkinoinnissa annettavista tiedoista annetun asetuksen (847/1983) asunnon hinnan ilmoittamista koskevien säännösten vastaista menettelyä, jos kysymyksessä olevan menettelyn säännösten vastaisuus on ilmeistä ja säännösten soveltamiskäytäntö tämän-</p>	<p>Lääninhallitus voi määrätä 16 §:ssä tarkoitetun kiellon asiassa, joka koskee <i>asunnon tai muun</i> kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta <i>annettujen</i> säännösten vastaista menettelyä, jos <i>lainvastaisuus on ilmeinen</i> ja säännösten soveltamiskäytäntö tämänkaltaisessa asiassa on vakiintunut. Lääninhallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.</p>

<p>kaltaisessa asiassa on vakiintunut. Lääninhallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.</p>	
<p>Elinkeinonharjoittaja voi saattaa 1 momentissa tarkoitetun kieltopäätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi neljän-toista päivän kuluessa <i>lääninhallituksen</i> päätöksestä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi.</p>	<p>Elinkeinonharjoittaja voi saattaa 1 momentissa tarkoitetun kieltopäätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi neljän-toista päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi.</p>
<p>Lääninhallitus voi asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus.</p>	<p>Lääninhallitus voi asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus.</p>
<p>Ennen kuin lääninhallitus määrää 1 momentissa tarkoitetun kiellon, sen on varattava elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi.</p>	<p>Ennen kuin lääninhallitus määrää 1 momentissa tarkoitetun kiellon, sen on varattava elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi.</p>
<p>Määrätessään 1 momentissa tarkoitetun kiellon lääninhallituksen on tehtävä kirjallinen päätös ja huolehdittava sen antamisesta tiedoksi asianosaisille.</p>	<p>Määrätessään 1 momentissa tarkoitetun kiellon lääninhallituksen on tehtävä kirjallinen päätös ja huolehdittava sen antamisesta tiedoksi asianosaisille.</p>
<p>9 §</p>	<p>19 § <i>Määräys markkinointitoimen oikaisemiseksi</i></p>
<p>Määrätessään 7 §:ssä tarkoitetun kiellon markkinaoikeus voi velvoittaa kiellon saaneen tai markkinoinnin tilanneen taikka suorittaneen elinkeinonharjoittajan määräajassa toimittamaan markkinointitoimen oikaisun, jos sitä markkinointitoimesta kuluttajille aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla.</p>	<p>Määrätessään 16 §:ssä tarkoitetun kiellon markkinaoikeus voi velvoittaa kiellon saaneen <i>taikka</i> markkinoinnin tilanneen <i>tai</i> suorittaneen elinkeinonharjoittajan määräajassa toimittamaan markkinointitoimen oikaisun, jos sitä markkinointitoimesta kuluttajille aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla.</p>
<p>10 §</p>	<p>20 § <i>Valvonta</i></p>
<p>Markkinoinnin lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta valvoo kuluttaja-asiamies.</p>	<p><i>Markkinointia ja menettelyjä asiakassuhteessa</i> kuluttajansuojan kannalta valvoo kuluttaja-asiamies.</p>
<p>Kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista markkinoinnissa valvovat kuluttaja-asiamiehen lisäksi elinkeinohallitus ja sen</p>	<p>Kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista markkinoinnissa valvovat <i>kuluttaja-asiamies</i> ja lääninhallitukset.</p>

alaisina piirihallintoviranomaisina lääninhallitukset.	
Markkinaoikeudesta ja asian käsittelystä siinä säädetään muutoin markkinaoikeuslaissa (1527/2001) sekä eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetussa laissa (1528/2001).	Markkinaoikeudesta ja asian käsittelystä siinä säädetään muutoin markkinaoikeuslaissa (1527/2001) sekä eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetussa laissa (1528/2001).
12 §	
<i>Asetuksella voidaan säätää, että elinkeinohallitus voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksia 6 §:n nojalla annetun kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista markkinoinnissa koskevan asetuksen säännöksistä.</i>	(kumotaan)
<i>Asetuksella voidaan säätää, että elinkeinohallitus voi määrätä kulutustavaran tai -tavararyhmän yksikköhinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa.</i>	

	<i>Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .</i>

Alla on esimerkki rinnakkaisteksteistä, jotka laaditaan täydentävän hallituksen esityksen liitteeksi, jos täydentävässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkuperäiseen hallituksen esitykseen sisältynyttä ehdotusta muutoslaki.

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 8, 36, 38 ja 39 §, sellaisina kuin niistä ovat 36 ja 38 § laissa 482/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 36 a ja 36 b §, 41 §:ään uusi 5 momentti ja 43 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Täydentävä ehdotus</i>
8 § <i>Opetuksen maksuttomuus</i>	8 § <i>Opetuksen maksuttomuus ja muuta toimintaa koskevat maksut</i>
Korkeakoulututkintoon johtava opetus ja opiskelijoiden valintaan liittyvät valintakokeet ovat opiskelijalle maksuttomia, jollei tässä laissa toisin säädetä.	Korkeakoulututkintoon johtava opetus ja opiskelijoiden valintaan liittyvät valintakokeet ovat opiskelijalle maksuttomia, jollei tässä laissa toisin säädetä. <i>Opetuksen maksuttomuus ei estä yliopistoa järjestämästä sellaista yhteis- tai kaksoistutkintoon johtavaa opetusta, johon liittyvästä omasta osuudesta ulkomaalainen korkeakoulu perii maksun.</i>
Muuhun kuin suomen- tai ruotsinkieliseen koulutukseen hakevalta voidaan edellyttää kansainvälisen maksullisen testin suorittamista. Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta yliopisto saa periä maksuja. Maksuista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään julkisoikeudellisten suoritteiden omakustannusarvosta.	Muuhun kuin suomen- tai ruotsinkieliseen koulutukseen hakevalta voidaan edellyttää kansainvälisen maksullisen testin suorittamista. (ks. ehdotettu 3 mom.)
Jos tässä laissa tarkoitettua opiskelijalta perittävää maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien sen mukaan kuin korkolaissa säädetään. Maksu saadaan ulosottaa ilman	<i>Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta yliopisto saa periä maksuja. Yliopistojen julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä valtion</i>

<p>tuomiota tai päätöstä sen mukaan kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.</p>	<p><i>maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään julkisoikeudellisten suoritteiden omakustannusarvosta. Jos opiskelijalta perittävää julkisoikeudellista maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien noudattaen, mitä korkolaissa (633/1982) säädetään. Maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).</i></p>
<p>—————</p>	<p>—————</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 36 §:n 2 momentti sekä 41 ja 43 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.</i></p>
<p>—————</p>	<p><i>Lain 8 §:n 2 momenttia, 36 a §:n 1 ja 2 momenttia, 36 b §:n 1 ja 2 momenttia sekä 38 §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran otettaessa opiskelijoita syyslukukaudella 2016 alkavaan koulutukseen.</i></p>

Laki yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yliopistolain (558/2009) 8, 36, 38 ja 39 §, sellaisina kuin niistä ovat 36 ja 38 § laissa 482/2013, sekä

lisätään lakiin uusi 36 a ja 36 b §, 41 §:ään uusi 5 momentti ja 43 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Alkuperäinen ehdotus	Täydentävä ehdotus
<p style="text-align: center;">8 § <i>Opetuksen maksuttomuus</i></p>	<p style="text-align: center;">8 § <i>Opetuksen maksuttomuus ja muuta toimintaa koskevat maksut</i></p>
<p>Korkeakoulututkintoon johtava opetus ja opiskelijoiden valintaan liittyvät valintakokeet ovat opiskelijalle maksuttomia, jollei tässä laissa toisin säädetä. Opetuksen maksuttomuus ei estä yliopistoa järjestämästä sellaista yhteis- tai kaksoistutkintoon johta-</p>	<p>Korkeakoulututkintoon johtava opetus ja opiskelijoiden valintaan liittyvät valintakokeet ovat opiskelijalle maksuttomia, jollei tässä laissa toisin säädetä. Opetuksen maksuttomuus ei estä yliopistoa järjestämästä sellaista yhteis- tai kaksoistutkintoon johta-</p>

<p>vaa opetusta, johon liittyvästä omasta osuudesta ulkomaalainen korkeakoulu perii maksun.</p>	<p>vaa opetusta, johon liittyvästä omasta osuudesta ulkomaalainen korkeakoulu perii maksun.</p>
	<p><i>Opetushallitus perii muun kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion tai Sveitsin koulutusjärjestelmän mukaisen koulutuksen perusteella muuta kuin jatkotutkintoa opiskelemaan hakevilta lukukausikohtaisen hakemuksen käsittelymaksun. Maksun suorittaminen on hakemuksen käsittelemisen edellytys.</i></p>
<p>Muuhun kuin suomen- tai ruotsinkieliseen koulutukseen hakevalta voidaan edellyttää kansainvälisen maksullisen testin suorittamista.</p>	<p>Muuhun kuin suomen- tai ruotsinkieliseen koulutukseen hakevalta voidaan edellyttää kansainvälisten maksullisten testien suorittamista.</p>
<p>Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta yliopisto saa periä maksuja. Yliopistojen julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään julkisoikeudellisten suoritteiden omakustannusarvosta. Jos opiskelijalta perittävää julkisoikeudellista maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien noudattaen, mitä korkolaisissa (633/1982) säädetään. Maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).</p>	<p>Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta yliopisto saa periä maksuja. Yliopistojen julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään julkisoikeudellisten suoritteiden omakustannusarvosta. Jos opiskelijalta perittävää julkisoikeudellista maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien noudattaen, mitä korkolaisissa (633/1982) säädetään. Maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).</p>
<p>Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 36 §:n 2 momentti sekä 41 ja 43 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.</p>	<p>Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 36 §:n 2 momentti sekä 41 ja 43 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.</p>
<p>Lain 36 a §:n 1 ja 2 momenttia, 36 b §:n 1 ja 2 momenttia sekä 38 §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran otettaessa opiskelijoita syyslukukaudella 2016 alkaen koulutukseen.</p>	<p>Lain 8 §:n 2 momenttia, 36 a §:n 1 ja 2 momenttia, 36 b §:n 1 ja 2 momenttia sekä 38 §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran otettaessa opiskelijoita syyslukukaudella 2016 alkavaan koulutukseen.</p>

Liitteet

Liite 1 Hallituksen esitysten mallirakennetaulukko

Hallituksen esityksen perusrakenne	EU-taustainen hallituksen esitys	Valtiosopimus-taustainen hallituksen esitys	Monitaustainen hallituksen esitys
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ
Sisällys	Sisällys	Sisällys	Sisällys
PERUSTELUT	PERUSTELUT	PERUSTELUT	PERUSTELUT
1 Asian tausta ja valmistelu	1 Asian tausta ja valmistelu	1 Asian tausta ja valmistelu	1 Asian tausta ja valmistelu
1.1 Tausta	1.1 Tausta	1.1 Tausta	1.1 Tausta
1.2 Valmistelu	1.2 Valmistelu	1.2 Valmistelu	1.2 Valmistelu
		Sopimuksen valmistelu	Sopimuksen valmistelu
	EU-säädöksen valmistelu		EU-säädöksen valmistelu
	Hallituksen esityksen valmistelu	Kansallinen valmistelu	Hallituksen esityksen valmistelu
	2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö	2 Sopimuksen tavoitteet	2 Sopimuksen tavoitteet ja EU-säädöksen pääasiallinen sisältö
2 Nykytila ja sen arviointi	3 Nykytila ja sen arviointi		3 Nykytila ja sen arviointi
3 Tavoitteet			
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset
4.1 Keskeiset ehdotukset	4.1 Keskeiset ehdotukset	4.1 Keskeiset ehdotukset	4.1 Keskeiset ehdotukset
4.2 Pääasialliset vaikutukset	4.2 Pääasialliset vaikutukset	4.2 Pääasialliset vaikutukset	4.2 Pääasialliset vaikutukset
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	5 Muut toteuttamisvaihtoehdot		5 Muut toteuttamisvaihtoehdot
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset		5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnitellamat tai toteuttamat keinot		5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot
6 Lausuntopalaute	6 Lausuntopalaute	5 Lausuntopalaute	6 Lausuntopalaute
		6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön
7 Säännöskohtaiset perustelut	7 Säännöskohtaiset perustelut	7 Lakiehdotuksen / Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut	8 Lakiehdotuksen / Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut

Hallituksen esityksen perusrakenne	EU-taustainen hallituksen esitys	Valtiosopimus-taustainen hallituksen esitys	Monitaustainen hallituksen esitys
8 Lakia alemman asteinen sääntely	8 Lakia alemman asteinen sääntely	8 Lakia alemman asteinen sääntely	9 Lakia alemman asteinen sääntely
9 Voimaantulo	9 Voimaantulo	9 Voimaantulo	10 Voimaantulo
		10 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	11 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus
10 Toimeenpano ja seuranta	10 Toimeenpano ja seuranta	11 Toimeenpano ja seuranta	12 Toimeenpano ja seuranta
11 Suhde muihin esityksiin	11 Suhde muihin esityksiin	12 Suhde muihin esityksiin	13 Suhde muihin esityksiin
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	12.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	13.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	11.2 Suhde talousarvioesitykseen	12.2 Suhde talousarvioesitykseen	13.2 Suhde talousarvioesitykseen
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	13 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	14 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys
		13.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	14.1 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys
		13.2 Käsittelyjärjestys	14.2 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys
		1. ponsi	1. ponsi
Ponsi	Ponsi	2. ponsi	2. ponsi
LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET	LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET	LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET	LAKIEHDOTUS / LAKIEHDOTUKSET
		Sopimusteksti	Sopimusteksti
LIITE / LIITTEET	LIITE / LIITTEET	LIITE / LIITTEET	LIITE / LIITTEET
Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit	Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit		Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit
Asetusluonnos / Asetusluonnokset	Asetusluonnos / Asetusluonnokset		Asetusluonnos / Asetusluonnokset
Muut liitteet	Muut liitteet		Muut liitteet

Liite 2 Kaksi muutosta perusteluiden kirjoitustapaan

Päiväykset

Päiväykset kirjoitetaan hallituksen esitysten perusteluissa numeroin (1.1.2020). Lakiteksteissä käytetään edelleen kirjoitustapaa ”1 päivänä tammikuuta 2020”.

Vakiintuneet lyhenteet

Vakiintuneita lyhenteitä käytetään hallituksen esitysten perusteluissa niitä selittämättä. Toistaiseksi tällaisina lyhenteinä pidetään vain seuraavia: EN, ETA, EU, ETYJ, OECD, WTO ja YK.

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

ISSN 1798-7067 (PDF)
ISBN 978-952-259-727-4 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi